SÖK SAM VERKAN

Kartläggningsrapport 2020

Regional överenskommelse om samverkan

mellan Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten och civilsamhället på regional nivå i Norrbotten

Denna nulägeskartläggning är en delaktivitet inom SÖK Samverkan projektet

Författare: Ulrika Enbom Karlsson, Lena Kandelin

Datum: 2021-01-10

SAMFORMA IDÉBURNA ORGANISATIONER I NORR

Länsstyrelsen Norrbotten

REGION NORRBOTTEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

3. Inledning 4
3.1 SÖK Samverkan projektet 4
3.2 Tack! 4

4. Bakgrund 5
4.1 Civilsamhället 5
4.2 Samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor 5
4.3 Stärkt samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor i Norrbotten 6
4.4 Tidigare kartläggningar av civilsamhället i Norrbotten 7
4.5 Coronapandemin 8

5. Syfte, mål och upplägg 9
5.1 Syfte 9
5.2 Mål 9
5.3 Upplägg 9

6. Metod 9
6.1 Civilsamhället - Avgränsningar och urval 9
6.2 Region Norrbotten - Avgränsningar och urval 10
6.3 Länsstyrelsen Norrbotten - Avgränsningar och urval 11
6.4 Definition av samverkan 12
6.5 Insamlingsmetoder av kunskapsunderlag 12

7. Resultat – Nuläge samverkan 14
7.1 Civilsamhället 14
7.2 Region Norrbotten 18
7.3 Länsstyrelsen Norrbotten 23

8. Resultat - Samverkan möjligheter och utmaningar 28
8.1 Civilsamhället 28
8.2 Region Norrbotten 31
8.3 Länsstyrelsen Norrbotten 35

9. Slutsatser 39
9.1 Slutsatser samverkan nuläge 39
9.2 Slutsatser samverkan möjligheter och utmaningar 41
9.3 Jämförande slutsatser med tidigare kartläggningar 45

10. Diskussion och förslag till fortsatt arbete 46

Källförteckning

Bilaga 1. Enkätfrågor civilsamhälle
Bilaga 2. Enkätfrågor Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten

SAMMANFATTNING

Denna kartläggningsrapport är en del av SÖK Samverkan projektet (april 2019-februari 2021) vars syfte är att stärka samverkan mellan offentlig sektor, Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten, och civilsamhället på regional nivå i Norrbotten. Samforma, en intresseorganisation som verkar för civilsamhället i Norrbotten och Västerbotten, är en av de tre parterna i projektet tillsammans med offentlig sektors parter. De vill tillsammans formulera en gemensam regional överenskommelse mellan offentlig sektor och civilsamhället i Norrbotten. Tidigare kartläggningar, bland annat ”Norrbottens civilsamhälle i samtiden och framtiden, 2017”, är ett viktigt kunskapsunderlag för fortsatt utveckling av samverkan. Även ”Allmänna beredningens verksamhetsrapport 2017 (Region Norrbotten)” lyfter viktiga områden i det fortsatta arbetet för stärkt samverkan. Agenda 2030 och den regionala utvecklingsstrategin 2030 är viktiga strategiska ramverk för överenskommelsearbetet.

Kartläggningsrapporten ska ge en övergripande nulägesbild av den samverkan som sker mellan parterna och även beskriva vilka utmaningar och möjligheter parterna ser för stärkt samverkan. Vid insamling av underlag till kartläggningen har Coronapandemin ägt rum vilket påverkat tillvägagångssätt och även kan ha haft viss effekt på resultatet. Ett särskilt Case är framtaget för samverkan mellan parterna under pandemin 2020. Kartläggningen är till största delen baserad på personliga intervjuer med tjänstpersoner och ledning hos parterna inom offentlig sektor och enkätsvar från idéburna organisationer i civilsamhället. Civilsamhället har tidigare ingått i kartläggningar (se ovan nämnda) baserat på personliga intervjuer och enkäter, det kunskaps-underlaget finns även med som en del i denna kartläggning. De idéburna organisationer som deltagit i denna kartläggning är regionalt verksamma i större delen av länet.

Kartläggningen presenterar olika typer av förekommande samverkansformer, vilka styrdokument som tar upp samverkan mellan parterna, samt olika exempel på befintlig samverkan. Samverkan sker inom många olika verksamhetsområden. Civilsamhället får främst ekonomiskt bidrag från Region Norrbotten, ca 65 % angav det, därefter är olika gemensamma diskussioner och dialoger samt gemensamma arbetsgrupper och forum vanliga sätt att samverka på. Civilsamhällets samverkan med Länsstyrelsen Norrbotten ser ungefär likadant ut, här angav färre att de får ekonomiskt stöd och bidrag, ca 25 % angav det. Den vanligaste samverkansformen var här gemensamma diskussioner och dialoger. Region Norrbotten samverkar med civilsamhället inom folkhälsa, hälso- och sjukvård och inom regional utveckling inom områden som folkbildning, kultur, minoritetsfrågor, regionalt utvecklingsarbete med framtagande av olika strategier, digitaliseringssatsningar, landsbygdsfrågor etcetera. Länsstyrelsen Norrbotten samverkar med civilsamhället inom bland annat folkhälsa, integration, jämställdhet, mänskliga rättigheter, barn- och föräldrastöd. Samverkan sker även inom områden som samhällsskydd och beredskap, friluftsliv, turism, kulturmiljöer, naturresurser, rennäring, jakt och viltvård med mera. Landshövdingen deltar och leder också flera partnerskap, delegationer och nätverk. Även inom Agenda 2030 pågår samverkansarbete.

De möjligheter och utmaningar samtliga parter ser i utveckling av samverkan är inom följande områden:
Ett övergripande behov av stärkt samverkan, behov av att utveckla dialoger och mötesplatser, behov av ökad kunskap kopplat till samverkan, förbättrad information och kommunikation mellan parterna, arbetssätt och stödformer samt interna strukturer behöver ses över. Parterna vill lyfta särskilda utvecklingsområden för samverkan, till exempel för stärkt demokrati, att hitta nya innovativa arbetssätt, skapa ökad samverkan med omvärld och lokalsamhälle.

Några slutsatser är att samtliga parter upplever det svårt att hitta till varandra, att identifiera en organisation, verksamhet som berörs i en viss fråga. Återkommande dialoger och mötesplatser kan hjälpa till med detta, löpande dialoger efterfrågas också för att bygga tillit, stärka relationer och öka kunskapsutbytet. Kunskaps-höjning behövs om varje part och särskilt om civilsamhällets unika bidrag i samhället. Arbetssätten behöver utvecklas och anpassas till parternas olika förutsättningar, upphandling är ett sådant område som kan utvecklas. Samtliga parter anger att resursbrist är ett problem, såväl personella som ekonomiska resurser. Samtliga parter ser en mer formaliserad samverkan med en regional överenskommelse som en möjlighet till ökat kunskapsutbyte som också kan ge goda förutsättningar för en utvecklad samverkan. I den avslutande diskussionen lyfts några särskilda områden att ta med sig i det fortsatta arbetet för stärkt samverkan.

2. INLEDNING

2.1 SÖK SAMVERKAN PROJEKTET

Denna kartläggningsrapport är en del av SÖK Samverkan projektet som genomförts under perioden april 2019 till och med februari 2021.

Parter

SÖK Samverkan projektet är ett gemensamt projekt mellan parterna Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten och föreningen Samforma, som är civilsamhällets parasollorganisation i Norrbotten och Västerbotten. Föreningen arbetar för att öka kunskapen om civilsamhället, tydliggöra och stärka sektorns roll i samhället, samt förbättra spelreglerna för sektorn. Strävan är att vara den självklara parten och företrädaren för civilsamhället på regional nivå. Samformas medlemmar utgörs av regionala organisationer verksamma inom hela spektrumet av civilsamhället, till exempel folkbildningen, idrotten, humanitära organisationer och landsbygdsrörelser.

Syfte

Projektets syfte är att skapa former för en mer formaliserad samverkan mellan civilsamhället och den offentliga sektorn på regional nivå.

Mål

På kort sikt är projektets mål att formulera en regional överenskommelse kring generella principer för samverkan, höja kunskapen om olika sektorer och olika typer av samverkansformer, ta fram en regional handlingsplan och involvera kommuner och civilsamhälle på lokal nivå. På lång sikt ska projektet leda till att parterna gemensamt kan möta samhällsutmaningarna genom långsiktig och hållbar samhandling mellan civilsamhället och offentlig sektor i Norrbotten.

Projektets olika faser

SÖK Samverkan projektet består av ett antal olika delar som har genomförts under projektperioden, april 2019-februari 2021.

- Kartläggning – En övergripande nulägesbild av den samverkan som sker idag och tankar på hur samverkan kan stärkas mellan parterna framåt som underlag för prioriteringar i det fortsatta arbetet i SÖK Samverkan projektet och den formulerade överenskommelsen och handlingsplanen.
- Dialoger – Under perioden har flera kunskapshöjande dialoger genomförts mellan parterna, dels i en arbetsgrupp med jämn fördelning mellan offentlig sektor och civilsamhälle och dels i bredare dialoger.
- Överenskommelse – En gemensam vision, ett tydligt syfte med uppsatta mål och med en gemensam värdegrund som består av sju principer har tagits fram för framtida stärkt samverkan mellan parterna.
- Handlingsplan – Till överenskommelsen har en handlingsplan för perioden 2021–2023 tagits fram för att realisera intentionerna i överenskommelsen.
- Framåt – en stödstruktur med en ledningsgrupp och en utvecklingsgrupp har också tagits fram för fortsatt arbete med överenskommelsen och handlingsplanen.

Kartläggningsrapporten är utförd av SÖK Samverkan projektets projektledare Ulrika Enbom Karlsson, Samforma och Lena Kandelin, Regionala avdelningen, Region Norrbotten.

2.2 TACK!

Ett stort tack riktas till de personer som tagit sig tid att medverka i olika intervjuer och svarat på enkäter som därmed bidragit med underlaget till denna kartläggning.

3. BAKGRUND

3.1 CIVILSAMHÄLLET

Civilsamhället är ett viktigt inslag i den moderna demokratin och har historiskt sett haft stor betydelse i utvecklingen till moderna stater som byggs på möten mellan fria individer och organisationer i ett öppet samhälle. Hardin (2012) lyfter fem viktiga roller som civilsamhället fyller i samhället. Det är som röstbärare, demokratiskola, gemenskapsbyggare, serviceproducent och motvikt till stat och näringsliv.

Definition av civilsamhället:
Civilsamhället kan beskrivas som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet. På den agerar människor, grupper och olika typer av organisationer och sammanslutningar tillsammans för gemensamma intressen. Exempel på aktörer är ideella och ekonomiska föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser och nätverk. Idéburen sektor, ideell sektor och social ekonomi är andra benämningar på samma företeelse. I de här kartläggningsrapporten används civilsamhälle som samlingsbegrepp för denna sektor.

4.2.SAMVERKAN OFFENTLIG SEKTOR OCH CIVILSAMHÄLLE

I takt med samhällets ökade komplexitet där beslut i allt mindre grad koncentreras till politiker, och allt oftare delas av andra aktörer, får kontakter och nätverk ökad betydelse i vad som ofta benämns som nätverkssamhället. Som en del av denna utveckling blir det allt viktigare att medborgare och civilsamhälle engageras och kompletterar offentliga organisationer i samhällsutvecklingen (Abrahamsson, 2016; Montin & Hedlund, 2009).

Sverige såsom andra länder präglas alltmer av nya former av dialoger med civilsamhället (Harding, 2012). I Sverige slöts en nationell överenskommelse 2008 mellan regeringen, SKL, Sveriges Kommuner och Landsting (numera SKR – Sveriges kommuner och regioner), och idéburna organisationer inom det sociala området. Den utvecklades 2018 till att omfatta fler områden av civilsamhället. Överlag ser antalet dialoger och partnerskap mellan det offentliga och civilsamhället ut att öka (SKL, 2014; SOU 2016:13, 2016). Parallellt ökar kraven på civilsamhällets involvering och medbeslutande i politiska beslutsprocesser för att införliva en hållbar utveckling. Det handlar både om att få fler perspektiv och att öka förmågan att förstå och hantera komplexa samhällsutmaningar, det handlar även om makt, demokrati och politisk legitimitet (Abrahamsson, 2015; Polk, 2015).

I arbetet med utredningen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle” (SOU 2016:13, 2016) fann utredarna flera indikationer på att kommuner, landsting och regioner börjar se på samverkan med civilsamhällets organisationer ur ett mer långsiktigt och strategiskt perspektiv. Utvecklingen medför ett behov av tydliga strukturer för hur civilsamhället involveras. De erkänns allt mer som en viktig part i det offentliga samhällsbygget även om relationerna mellan civilsamhället och det offentliga inte är helt okomplicerade. Flera regionala och lokala överenskommelser mellan offentlig sektor och civilsamhället finns idag i Sverige.

4.3 STÄRKT SAMVERKAN MELLAN OFFENTLIG SEKTOR OCH CIVILSAMHÄLLET I NORRBOTTEN

Flera steg för ökad samverkan i Norrbotten har tagits

Region Norrbottens verksamhet och uppdrag berör på flera områden civilsamhället, såväl hälso- och sjukvård som kultur- och utbildning och regional utveckling är beroende av god samverkan med civilsamhället. Inom Region Norrbotten har arbetet med att stärka samverkan mellan parterna pågått en längre tid. Det är exempelvis den politiska beredningens rapport 2017 ett bevis på, den handlar om kartläggningen av civilsamhällets behov av samverkan med regionen. Region Norrbotten gav även 2017 föreningen Samforma i uppdrag att genomföra en kartläggning av civilsamhällets omfattning i Norrbotten. I samverkan med Samforma och Länsstyrelsen Norrbotten gick Region Norrbotten in som projektägare i SÖK Samverkan projektet med start i april 2019 t o m februari 2021.

Agenda 2030 i det regionala utvecklingsarbetet

För att uppnå de globala målen i Agenda 2030 behöver effektiva partnerskap uppmuntras (mål 17.7). Region Norrbotten har i Regionfullmäktige juni 2020 beslutat att den strategiska planen för 2021–2023 särskilt ska beakta åtta hållbarhetsmål i Agenda 2030.

Inom Länsstyrelsen Norrbotten är Agenda 2030 ett prioriterat område i verksamhetsplanen. Agenda 2030 utgör också ett ramverk för landshövdingens övergripande strategiska partnerskap och nätverk.

Samformas medlemmar representerar en mångfald av organisationer inom olika verksamheter som alla på olika sätt bidrar till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen. Ett av Samformas verksamhetsmål är att vara en drivande kraft i kunskapshöjningen av Agenda 2030 till sina medlemmar.

I det gemensamma SÖK Samverkan projektet och formuleringen av en gemensam överenskommelse uppmuntras nya samverkansformer och även fördjupad samverkan mellan parterna kring Agenda 2030. Här finns ett bredare deltagande av civilsamhället än enbart Samformas medlemmar.

Regional utvecklingsstrategi, RUS 2030

Denna strategi är ett viktigt och övergripande styrdokument för Norrbottens utveckling och tillväxt, som arbetats fram tillsammans med många engagerade människor och aktörer.

Visionen är att Norrbotten ska bli Sveriges mest välkomnande och nytänkande län. Tillsammans kan vi bygga ett långsiktigt livskraftigt Norrbotten, som snabbt anpassar sig till förändringar i omvärlden och där vi fortsätter att ta tillvara våra unika förutsättningar och möjligheter. Ett starkt civilsamhälle i Norrbotten bidrar dels till att skapa nytänkande lösningar för våra samhällsutmaningar, dels till att möjliggöra hållbar tillväxt och ett rikt kultur- och fritidsliv. För att åstadkomma detta behöver samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor utvecklas.

I den regionala utvecklingsstrategin finns även Agenda 2030 med genom att integrera social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet i olika insatsområden, effektmål, indikatorer och förslag till åtgärder.

4.4 TIDIGARE KARLÄGGNINGAR AV CIVILSAMHÄLLET I NORRBOTTEN

Norrbottens civilsamhälle i samtiden och framtiden

2017 presenterades en kartläggning av Norrbottens civilsamhälle i rapporten ”Norrbottens civilsamhälle i samtiden och framtiden”, som skrivits på uppdrag av Samforma med finansiering från Region Norrbotten. Den utgör ett kunskapsunderlag för fortsatta utvecklings- och samverkans-processer både inom civilsamhället och mellan civilsamhället och andra samhällssektorer. Rapporten presenterar Norrbottens civilsamhälles omfattning med drygt 6 000 organisationer, drygt 15 000 anställda och intäkter på nästan 7 miljarder kronor.

Rapporten visar även att Norrbottens organisationer främst är verksamma inom intressebevakning och religiös verksamhet, sport- och fritidsverksamhet, konstnärlig och kulturell verksamhet, sociala insatser, utbildning och detaljhandel. Många samverkar med andra organisationer både inom och utom civilsamhället för att få gehör för och effekt av sina insatser. Behovet av ökade resurser uppges vara stort och många organisationer finansierar delar av sina verksamheter med offentliga medel i form av verksamhetsstöd, projektmedel, lönebidrag och ersättningar. Långsiktig verksamhet och planering försvåras av att de offentliga medlen ofta är begränsade, kortsiktiga och tidskrävande. Några av organisationerna – främst ekonomiska föreningar men även vissa ideella föreningar och allmännyttiga stiftelser – erhåller ersättning från stat, kommun eller region för utförandet av uppdrag, oftast inom välfärdsområdena vård, skola och omsorg. Regelverket för och utformningen av offentliga upphandlingar missgynnar dock ofta civilsamhälleliga organisationer, trots en ökad vilja bland offentliga aktörer att tillämpa social hänsyn som ett upphandlingskriterium.

Rapporten presenterar ett antal rekommendationer för hur villkoren för Norrbottens civilsamhälle kan förbättras, så att de kan bidra till socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling i regionen:

- Kunskapshöjande insatser om Norrbottens civilsamhälle till tre målgrupper: 1) regionala och kommunala politiker och tjänstemän i den offentliga sektorn, 2) branschaktörer, företagare och medarbetare i den privata sektorn, 3) förtroendevalda, medarbetare och frivilliga i idéburen sektor.
- Åtagande bland offentliga aktörer att initiera och upprätthålla samarbete med det civilsamhällets organisationer inom relevanta områden, inklusive i regionala och kommunala tillväxt- och innovationsprocesser såsom Norrbottens utvecklingsstrategi och innovationsstrategi.
- Upprättande av regionala och kommunala överenskommelser mellan idéburen, offentlig och möjligen privat sektor i Norrbotten inom de verksamhetsområden som bedöms vara relevanta av alla involverade parter, där den nationella överenskommelsens principer följs vad gäller självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn, samt mångfald.
- Regional samordning inom och mellan idéburen, offentlig och privat sektor i implementeringen av Agenda 2030 i Norrbotten, med mänskliga rättigheter och antidiskriminering i fokus.
- Förbättrad överblick, långsiktighet och omfattning av offentlig och möjligen privat finansiering till Norrbottens civilsamhälle på regional och kommunal nivå
- Ökad användning av etablerade former för social hänsyn vid offentliga upphandlingar, såsom uppdelad upphandling, reserverad upphandling, sociala utfallskontrakt, Idéburet offentligt partnerskap (IOP) på ett sätt som underlättar för civilsamhället att kombinera sina roller som röstbärare, tjänsteleverantör och innovatör.

Ta del av rapporten i sin helhet här:
https://socekon.files.wordpress.com/2017/12/norrbottens-civilsamhae295a0c3aalle-2017.pdf

Allmänna beredningens verksamhetsrapport 2017 (Region Norrbotten)

Region Norrbottens Regionfullmäktige beslutade den 23–24 november 2016 att ge allmänna beredningen i uppdrag att undersöka vilket behov av samverkan som civilsamhället har med Region Norrbotten. Beredningen valde att fokusera på dialoger med föreningar, organisationer och andra sammanslutningar som var ideellt drivna på lokal nivå. De frågeställningar som användes vid dialogerna var följande:

- Hur upplever ni samverkan med Region Norrbotten?
- Vilka behov har ni och hur vill ni samverka med Region Norrbotten?
- Hur skulle en samverkan med Region Norrbotten kunna utveckla er verksamhet?

Huvudsakliga behov som beredningen kom fram till (men varje organisation är unik):

- Finansiering – det är svårt med finansiering och att rekrytera medlemmar vilket ökar risken att behöva lägga ner verksamhet såsom lokaler, drift, utrustning och personal – Vanliga sätt att finansiera sin verksamhet är genom medlemsavgifter, egenavgifter, försäljning, olika former av stöd och bidrag, kommunala bidrag, Arbetsförmedlingen samt ideellt arbete.
  Alternativ finansiering kan vara att delta i offentliga upphandlingar, IOP, idéburet offentligt partnerskap. Crowdfunding är ett nyare sätt att hitta finansiering på.
- En väg in - här lyfts att en koordinator och gemensam kontaktpunkt är viktigt. Bidrag är en av de största finansieringsformerna. Det finns ett behov av information och stöd vid bidragsansökningar. Svårt och tidsödande att hitta finansiering. Avgörande faktor för civilsamhällets överlevnad.
- Marknadsföring, medlemsrekrytering – viktigt att komma ut och göra sig kända. Tillgång till nätverk och platser för att sprida information om sin verksamhet. Region Norrbotten är en sådan plattform. Ett sätt att få medlemmar är att locka besökare till evenemang.
- Utbildning inom föreningskunskap om styrelsearbete, möten, ekonomi, kontakter med offentliga aktörer, aktiviteter och evenemang ska planeras. Kompetensutveckling kostar pengar i form av utbildningsavgifter, resor, logi.
- Föreningar med koppling till hälso- och sjukvård – exempel kvinnojourer – Våld i nära relation – det är viktigt att säkerställa dessa verksamheter.
- Behov att bli lyssnade på – att deras kunskaper och erfarenheter tillvaratas i regionens verksamheter

Ta del av allmänna beredningens rapport här:
https://www.norrbotten.se/publika/lg/verk/Kansli/Lst/2018/Ärenden%20och%20bilagor%20181003/Allmänna%20beredningens%20verksamhetsrapport%202017.pdf

4.5 CORONAPANDEMIN

Under större delen av projekttiden för SÖK Samverkan projektet och denna kartläggning har Coronapandemin svept över världen med såväl direkta som indirekta konsekvenser i många delar av samhället. Det har påverkat både tillvägagångssättet i detta arbete och hur våra partners och svarande fått anpassa och styra om sina verksamheter. I nuläget ser vi att det innebär stora utmaningar för många verksamheter och organisationer men också möjligheter att tänka nytt och hitta nya former för samverkan. En särskild Corona Case rapport är gjord inom SÖK Samverkan projektet tillsammans med Luleå tekniska universitet, statsvetenskapliga programmet, över hur samverkan mellan civilsamhället och offentlig sektor påverkats under Coronapandemin 2020. Rapporten synliggör även möjligheter och utmaningar som har uppstått i samverkan under pandemin. Den som vill ta del av denna hänvisas till Regionala avdelningen, Region Norrbotten.

4. SYFTE, MÅL OCH UPPLÄGG

4.1 SYFTE

Denna kartläggning ska ge en övergripande nulägesbild av pågående samverkan mellan parterna och deras tankar kring viktiga förutsättningar, möjligheter och utmaningar för framtida samverkan.

Den utgör även en del i förankringsarbetet av projektet hos respektive part med målet att formulera en gemensam regional överenskommelse mellan parterna.

4.2 MÅL

Målet med kartläggningen är att ta fram en nulägesbild vad gäller följande:

- Pågående samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället.
- Vilka resurser, nyckelfunktioner och nätverk finns.
- Framtida behov av samverkan mellan civilsamhället/offentlig sektor.
- Eventuella utmaningar och möjligheter med samverkan.
- Vilka kunskapshöjande insatser behövs inom offentlig sektor och civilsamhället.

4.3 UPPLÄGG

Utifrån kartläggningens syfte och mål presenteras resultatet i tre delar:

- Parternas samverkan i nuläget.
- Möjligheter och utmaningar som parterna tagit upp för stärkt framtida samverkan.
- Jämförande slutsatser med tidigare kartläggningar.

5. METOD

Kartläggningsunderlaget är insamlat mellan september 2019 - oktober 2020. Nedan beskrivs de avgränsningar och urval som gjorts för respektive part i projektet, den definition av samverkan som använts vid kartläggningen, samt de insamlingsmetoder som använts för att hämta in och presentera kunskapsunderlaget.

6.1. CIVILSAMHÄLLE AVGRÄNSNING OCH URVAL

Civilsamhällets verksamhetsområden

FN:s verksamhetsindelning av icke-vinstdrivande organisationer består av totalt 12 olika huvudområden *(International Classification of Non Profit Organisations (ICNPO).* De idéburna organisationer som har deltagit i denna kartläggning finns representerade i fem av dessa huvudområden. Det är inom rekreation och kultur, utbildning, hälsa och social trygghet, miljö- och djurskydd samt social och samhällelig utveckling. Begränsat urval inom religiös verksamhet.

Övriga huvudområden som inte tagits med i denna kartläggning är; opinionsbildning och politik, internationell verksamhet, bransch-, yrkesorganisationer och fackföreningar. Kartläggningen har inte heller med organisationer såsom Coop Norrbotten, OK Norrbotten och liknande som bedriver marknadsnära verksamhet. Eftersom samverkan vid kris och samhällsstörning ingår i SÖK Samverkan projektets målområden har ytterligare ett område adderats, det är organisationer som är verksamma inom samhällsskydd och beredskap.

Civilsamhället på regional nivå i Norrbotten

Kartläggningen avser främst idéburna organisationer som är verksamma på regional nivå, med det menas att de är verksamma i hela länet eller i flera kommuner i Norrbotten.

Urvalet har skett utifrån:

- Samformas medlemmar, ca 30 medlemmar, främst paraplyorganisationer som samlar andra lokala organisationer i länet.
- Andra identifierade idéburna organisationer som verkar på regional nivå som verkar inom viktiga områden för länet och/eller är viktiga samverkanspartners med offentlig sektors parter, Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.
- Regionala frivilligorganisationer inom samhällsskydd och beredskap.

Civilsamhället svarande

Totalt valdes 50 idéburna organisationer ut för medverkan i kartläggningen, 17 av dessa svarade på enkäten som gick ut under våren och hösten 2020. Därutöver genomfördes djupintervjuer med ett antal utvalda idéburna organisationer. Tre intervjuer är medtagna i detta underlag. Totalt har 20 svarande från civilsamhället bidragit i kartläggningsunderlaget.

Rekreation och kultur	Sveriges konstföreningar, Folkets hus och parker, Riksteatern Norrbotten, RF-SISU
Utbildning, Forskning	Sunderby folkhögskola, Kalix folkhögskola, Medborgarskolan
Hälsa, Social trygghet	Rädda Barnen, Röda Korset, Svenska kyrkan, Bris, Distriktsföreningen Autism och Asperger, Funktionsrätt Norrbotten, SKPF Pensionärerna i Norrbotten
Social och samhällelig utv.	Hela Sverige ska Leva, Coompanion Norrbotten, Met Nouret
Samhällsskydd och beredskap	Svenska Lottakårens riksförbund, Frivilliga Radioorganisationen, Svenska pistolskytteförening
Förening för civilsamhället	Samforma

6.2 REGION NORRBOTTEN - AVGRÄNSNING OCH URVAL

Verksamhetsområden

De avdelningar och enheter som har deltagit är följande;

- Avdelningen för regional utveckling (kultur, näringsliv, samhällsplanering).
- Norrbottens föreningsarkiv
- Kulturskolesamordnare, pedagogisk verksamhet för barn och unga
- Norrbottensmusiken
- Norrbottensmuseum
- Norrbottensteatern
- Avdelningen för lednings- och verksamhetsstöd, (kanslienheten, säkerhetsenheten och hälso- och sjukvårdsenheten)
- Ekonomi- och planeringsavdelningen
- Utvecklingsavdelningen, (folkhälsocentrum, enheten för förbättring och förnyelse)
- Division Service upphandling, inköp
- Två hälsocentraler, Övertorneå och Jokkmokk

Projektet har i samråd med avdelningsdirektörerna gjort följande begränsningar och inte fokuserat på insamling av information från följande avdelningar och enheter:

- Divisionen Folktandvård
- Divisionen Länssjukvård
- Division Länsteknik
- HR-avdelningen
- Kommunikationsavdelningen
- IT-MT avdelningen
- Bolag
- Stiftelser och bolag där Region Norrbotten är delfinansiär eller är engagerad på annat sätt

Region Norrbotten svarande

Målgruppen är främst tjänstepersoner och chefer. Ca 50 personer har deltagit i intervjuer och 10 enheter har även besvarat en enkät.

6.3 LÄNSSTYRELSEN NORRBOTTEN - AVGRÄNSNING OCH URVAL

Verksamhetsområden

De avdelningar och enheter inom Länsstyrelsen Norrbotten som har deltagit är följande:

- Avd. näringsliv (internationalisering och tillväxt, landsbygd, samhällsplanering och kulturmiljö)
- Avdelning miljö och samhälle (fält, naturmiljö, naturresurs och rennäring, naturskydd, miljöanalys, vatten och fiskenheten)
- Avd. Samhälle (djurskydd och veterinär, miljöskydd, rätts, samhällsskydd, social hållbarhet)
- Länsledningen, staben
- Upphandling
- Begränsat urval inom avd. Verksamhetsstöd – HR, ekonomi och service, samt administration

Följande verksamheter har inte deltagit i kartläggningen då de avböjt medverkan, bland annat på grund av tidsbrist:

- Miljöanalys
- Rättsenheten
- Vatten- och fiskeenheten

Länsstyrelsen Norrbotten svarande

Målgruppen är främst tjänstepersoner och chefer. Ca 50 personer har deltagit i intervjuer och 10 enheter har även besvarat en enkät.

6.4 DEFINITION AV SAMVERKAN

Kartläggningen har under insamlingsfasen använt en bred definition av begreppet *samverkan*. I detta underlag har all form av dialog, samråd, nätverk, arbetsgrupper, partnerskap och avtal etcetera som finns mellan offentlig sektor och civilsamhället sammanställts i underlagen. Sammanställningen kan inte garantera att all samverkan med civilsamhället finns med men pekar ut många exempel.

6.5 INSAMLINGMETODER AV KUNSKAPSUNDERLAG

Kartläggningens insamlade kunskapsunderlag baseras på både personliga intervjuer och enkätsvar från respektive part i SÖK Samverkan projektet. Personliga intervjuer har främst skett med de offentliga parterna. Även en kompletterande enkät har skickats ut till ett antal verksamheter inom de offentliga som inte kunnat medverka vid personliga intervjuer.

Två tidigare kartläggningar har genomförts av civilsamhället i Norrbotten 2017, de berörs kort under kapitel 4.4 i denna rapport. Dessa kunskapsunderlag ingår även som en del i denna kartläggning. Som en komplettering till det tidigare kunskapsunderlaget har en enkät skickats ut till ett antal idéburna organisationer inom civilsamhället. Detta för att få ett mer likvärdigt frågeställnings-underlag till parterna i denna nulägeskartläggning, samt att enkäten inkluderar civilsamhällets samverkan med både Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.

Personliga intervjuer

Personliga intervjuer har genomförts med öppna frågor då begreppet civilsamhälle kan tolkas på många olika sätt och kunskapen om civilsamhället i många fall behöver stärkas. Det är också ett sätt att fånga upp det som inte ryms i en enkät och kan samtidigt väcka intresse och öka kunskap i frågan.

Frågeställningarna i denna kartläggning har utgått från fyra temaområden:

SAMVERKAN - BEHOV **Pågående samverkan och framtida behov**	**INTRESSENTER & UPPDRAG** **Nyckelfunktioner & nätverk**
SAMVERKAN – UTMANINGAR & MÖJLIGHETER	**SAMVERKAN - KUNSKAP** **Behov av kunskap**

Enkät/Frågeställningar

För att besluta om vilka frågor som skulle inkluderas i enkäten hämtades inspiration från den så kallade Europa-koden; europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen. Denna kod har utvecklats med syfte att underlätta samverkan med civilsamhället i en politisk beslutsprocess, och man skiljer mellan fyra nivåer av deltagande: information, samråd, dialog och partnerskap(Överenskommelsens uppföljningskansli, 2011). Enkätens frågor utgår ifrån dessa olika samverkansrelationer, samt de temaområden som tagits upp vid personliga intervjuer som brutits ned till fler frågeställningar inom respektive område (Se enkäten i sin helhet i bilaga 1).

Övrig kunskapsinhämtning

I underlaget till kartläggningen har även olika styrdokument från Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten analyserats och finns med som en del av resultatet i kartläggnings-rapporten. Styrdokumenten som är med i denna kartläggning gäller för en avgränsad tidsperiod. Det innebär att innehållet i nya styrdokument kan ha förändrats vid tidpunkt då denna kartläggningsrapport publicerats.

6. RESULTAT – NULÄGE SAMVERKAN

Resultat presenteras utifrån insamlat kartläggningsunderlag från parterna, det ger ingen heltäckande bild av den samverkan som sker idag men kan ge vissa indikationer kring dagens samverkan och möjliga utvecklingsområden. Nedan presenteras övergripande mellan vilka aktörer samverkan sker idag, på vilket sätt och inom vilka verksamhetsområden, samt i vilken utsträckning samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle finns formulerade i olika styrdokument.

6.1 CIVILSAMHÄLLET

Nedan presenteras resultatet, från 17 svarande via enkäter och tre svarande via personliga intervjuer, om hur civilsamhällets samverkan ser ut idag med främst offentlig sektor på regional nivå, Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.

FRÅGA 1: Samverkar du/ni i dag med Region Norrbotten och/eller Länsstyrelsen Norrbotten?

	Samverkan idag civilsamhälle - region, länsstyrelse	Region Norrbotten	Länsstyrelsen Norrbotten
1	Funktionsrätt	Ja	Ja
2	Svenska Röda Korset	Ja	Ja
3	Försvarsmakten MRN (Frivilliga Radio Organisationen)	Nej	Nej
4	Kalix folkhögskola	Ja	Ja
5	Svenska Lottakårens Riksförbund	Ja	Ja
6	Bris - Barnens rätt i samhället	Ja	Nej
7	Folkets Hus och parker	Ja	Nej
8	Svenska Pistolskytteförbundet	Nej	Nej
9	Medborgarskolan Nord	Ja	Ja
10	Distriktsförening Autism och Asperger	Ja	Nej
11	Riksteatern Norrbotten	Ja	Nej
12	Svenska kyrkan	Ja	Ja
13	Met Nuoret	Ja	Nej
14	Coompanion Norrbotten	Ja	Ja
15	Rädda barnen	Ja	Ja
16	SKPF Pensionärerna Norrbotten	Ja	Nej
17	Sveriges konstföreningar Norrbotten	Ja	Nej
18	Hela Sverige ska leva	Ja	Ja
19	RF-SISU	Ja	Ja
20	Sunderby folkhögskola	Ja	Ja

Kommentar:

- Av 20 svarande samverkade 18 med Region Norrbotten och 11 med Länsstyrelsen Norrbotten.

FRÅGA 2: Hur samverkar ni med Länsstyrelsen Norrbotten idag?

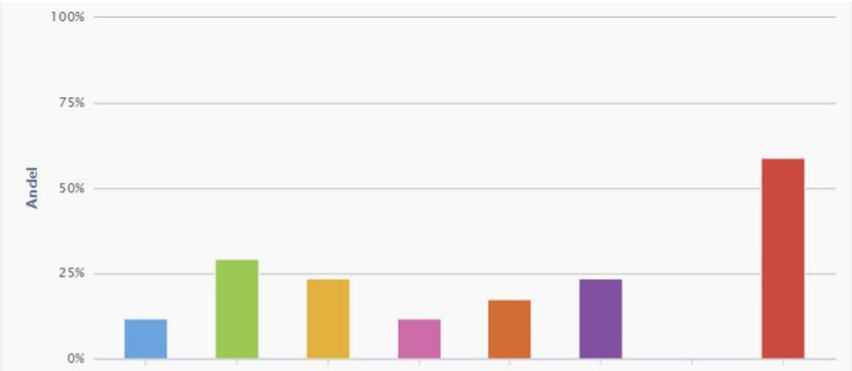

#	Svar	Responser	Andel
	Delger, delges information via utskick, annons e t c	2	11,8 %
	Deltar i gemensamma dialoger, diskussioner	5	29,4 %
	Deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk, forum	4	23,5 %
	Deltar i gemensamma projekt, uppdrag	2	11,8 %
	Levererar tjänster, produkter	3	17,6 %
	Tar emot ekonomiskt stöd, bidrag	4	23,5 %
	Annan...	0	0 %
	Ingen samverkan sker idag	10	58,8 %

Kommentar:

- 10 av 17 svarande samverkar med Länsstyrelsen Norrbotten idag. Flera av de som anger att det inte finns någon samverkan, samverkar indirekt med Länsstyrelsen Norrbotten, till exempel via kommuner inom samhällsskydd och beredskap.
- Flest, fem, deltar i gemensamma dialoger, diskussioner-
- Fyra tar emot ekonomiskt stöd.

FRÅGA 3: Ange exempel på er samverkan med Länsstyrelsen Norrbotten

Inkomna svar presenteras nedan:

Informationsutbyte, Dialoger diskussioner:	Överenskommelser vid samhällsstörning, skydd mot olyckor social hållbarhet, deltagande under dialogdagar, migrationsarbeten, integrationsarbeten.
Arbetsgrupper, nätverk, forum:	Migrationsråd, Integration och tillväxt, RAI –arbetsgrupp för integration. Deltagande i byanätverket. Regional samordningsgrupp för samhällsstörning.
Projekt, uppdrag:	Tia-projekt, Mottagande av asylsökande, integrationsutbildningar. Gemensamma konferenser.
Tjänster, produkter:	Första hjälpen – psykologiskt trauma.
Ekonomiskt stöd:	Projektfinansiering bland annat via TIA-projekt.

FRÅGA 4: Hur samverkar ni med Region Norrbotten idag?

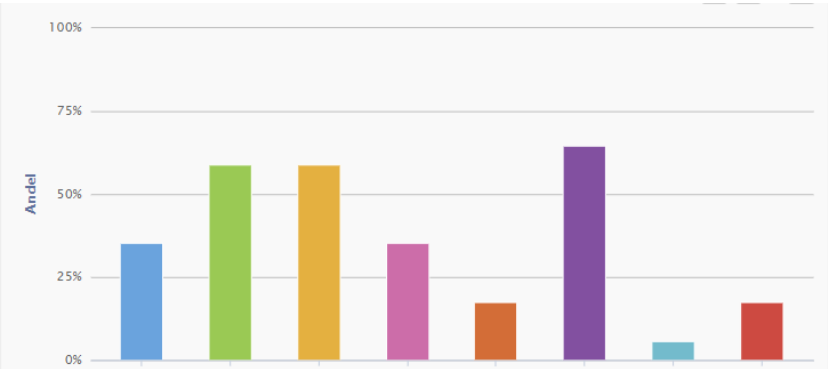

#	Svar	Responser	Andel
	Delger, delges information via utskick, annons e t c	6	35,3 %
	Deltar i gemensamma dialoger, diskussioner	10	58,8 %
	Deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk, forum	10	58,8 %
	Deltar i gemensamma projekt, uppdrag	6	35,3 %
	Levererar tjänster, produkter	3	17,6 %
	Tar emot ekonomiskt stöd, bidrag	11	64,7 %
	Annan...	1	5,9 %
	Ingen samverkan sker idag	3	17,6 %

Kommentar:

- 15 av 17 svarande samverkar med Region Norrbotten.
- 10 organisationer deltar i gemensamma dialoger och diskussioner samt deltagande i arbetsgrupper, nätverk eller forum.
- 11 organisationer tar emot ekonomiskt bidrag.
- Ett fåtal, tre organisationer, levererar tjänster, produkter till Region Norrbotten.

(Ett svarsfel från en svarande om att medverkan ej sker idag)

FRÅGA 5: Ange exempel på er samverkan med Region Norrbotten

Inkomna svar presenteras nedan:

Informationsutbyte, Dialoger, på diskussioner:	Migrationssamarbeten, integrationssamarbeten, språkpaketet Meänkieli. Landsbygdsfrågor såsom handel, bensinmackar, digitalisering. Folkbildning, folkhälsoarbete, kulturfrågor.
Arbetsgrupper, nätverk, forum:	Hälsonätverk, Psykisk ohälsa, satsningar på äldre i glesbygd, Machogruppen. Samråd för nationella minoriteter, Länspensionärsråd, Jämställdhetsrådet. Strategiarbeten, arbetsgrupp för regional kulturplan, arbetsgrupp regionala serviceplanen, arbetsgrupp regional utvecklingsstrategi. Partnerskap för socialt företagande. Arbetsgrupp vid allvarlig kris och händelser i regionen, kommunerna.

Projekt, uppdrag:	SÖK Samverkan projektet, Lokal kultur, Samverkansprojekt ”Rätten att berätta”. Konst åt alla projekt. Konstutställningar. Arbetsmarknadsprojekt, Projektet Socialt Entreprenörskap i Norrbotten, Digiby-projektet, FAR - Fysiskt aktivitet på recept, Bättre bemötande utbildningar, Tobaksprojektet. Arrangerande av konferenser, innovationsdagar.
Ekonomiskt stöd:	Verksamhetsbidrag, projektbidrag.
Annat:	Programskrivningar, remissvar.

FRÅGA 6: Finns samverkan med offentlig sektor med i något/några av era styrdokument?

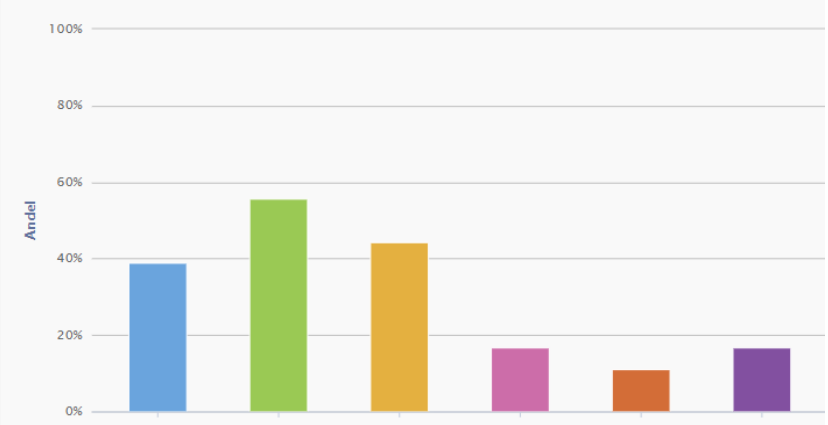

#	Svar	Responser	Andel
	Strategidokument	7	38,9 %
	Verksamhetsplan	10	55,6 %
	Verksamhetsmål	8	44,4 %
	Arbetsbeskrivning	3	16,7 %
	Finns ej med i våra styrdokument	2	11,1 %
	Annan...	3	16,7 %

Kommentar:

- Lite mer än hälften, 10 svarande anger att samverkan med offentlig sektor finns med i deras verksamhetsplan.
- Åtta av 17 anger att det finns med i deras verksamhetsmål.
- Tre anger att det finns med i deras arbetsbeskrivning.
- Två anger att det ej finns med i deras styrdokument.

7. 2 REGION NORRBOTTEN

Nedan presenteras de enkätsvar som kommit in från 10 svarande verksamheter inom Region Norrbotten om hur deras samverkan ser ut idag med civilsamhället i Norrbotten. Även svar som kommit in via personliga intervjuer finns med här under vissa avsnitt.

Följande avdelningar och enheter har deltagit: Regional Utveckling (näringslivsenheten, kulturenheten, samhällsplanering), Norrbottens museum, Division Närsjukvård, Utvecklingsavdelningen, Folkhälsocentrum, Avdelningen för ledning och verksamhetsstöd, säkerhetsenheten, kanslienheten och hälso- och sjukvårdsenheten.

FRÅGA 1: Hur samverkar ni med olika aktörer inom civilsamhället idag?

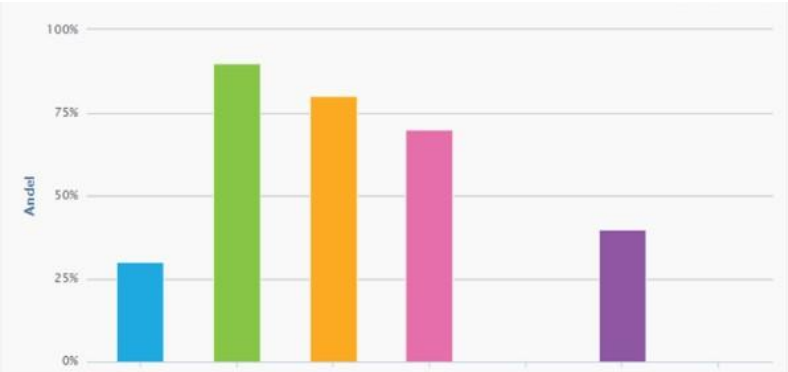

#▲	Svar	Responser	Andel
●	Delger, delges information via utskick, annons e t c	3	30 %
●	Deltar i gemensamma dialoger, diskussioner	9	90 %
●	Deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk, forum	8	80 %
●	Deltar i gemensamma projekt, uppdrag	7	70 %
●	Inköp, upphandling av tjänster, produkter	0	0 %
●	Ger ekonomiskt stöd, bidrag	4	40 %
●	Annan...	0	0 %

Kommentar:

- Nio av 10 svarande uppger att de deltar i gemensamma dialoger och diskussioner genom exempelvis samråd, kulturplanedialoger.
- Åtta av 10 svarande uppger att de deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk. Exempelvis nätverk för, kulturaktörer inom dans, slöjd och konstområdet, RAI (regional arbetsgrupp integration) (dans, slöjd och konst). Nätverket för civilt försvar nämns även i detta sammanhang (SKR).
- Sju av 10 svarande uppger att de deltar i gemensamma projekt och uppdrag exempelvis museikompis, vi är planeten och plats för demokrati, landsbygdsutveckling, digitalisering, projekt god och nära vård, mindre projekt som rör folkhälsa, gemensamma projekt inom kultur- och fritidsområdet.
- Fyra av 10 svarande uppger att de ger ekonomiskt stöd och bidrag, exempelvis genom dialoger i samband projektmedelsansökningar, verksamhetsbidrag (till kultur-, fritids-, pensionärs- och hälso- och sjukvårdskompletterande organisationer).
- Delger information genom utskick, annons och så vidare.
- Omvärldsanalyser i samband med tematiska satsningar.
- Gemensamma utbildningar och kurser inom olika kulturområden, utbildningar för ex arrangörer.
- Regionfullmäktiges beredningar genom medborgardialoger enligt beslut i regionfullmäktige.
- 0 personer uppger att de deltar i inköp, upphandling av tjänster och produkter.

FRÅGA 2: Finns samverkan med civilsamhället med i något/några av era styrdokument?

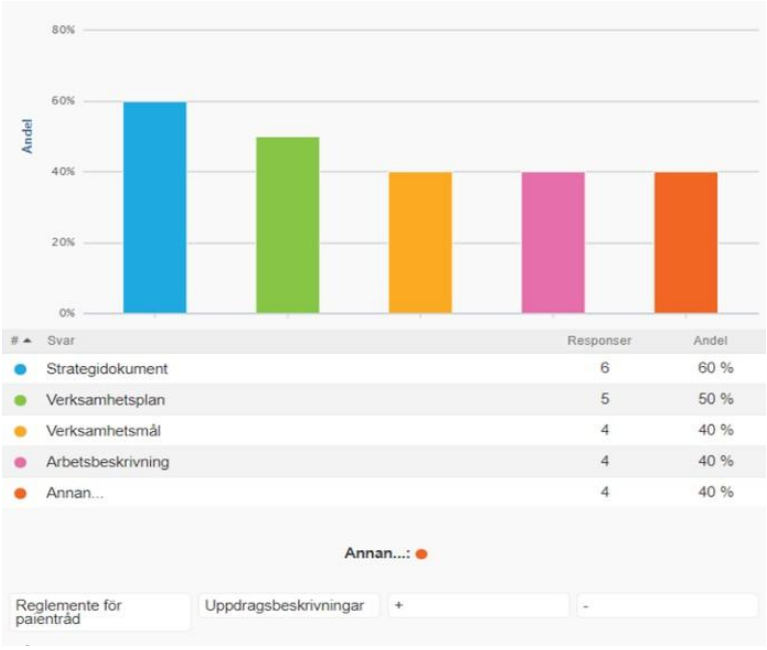

Kommentar:

- Resultatet visar att sex av 10 svarande uppger att civilsamhället finns med i strategidokument.
- Fem av 10 svarande uppger att samverkan med civilsamhället finns med i verksamhetsplan.
- Fyra av 10 svarande uppger att civilsamhället finns med i verksamhetsmål.
- Fyra av 10 svarande uppger att civilsamhället finns med i arbetsbeskrivning.
- Fyra av 10 svarande uppger under kategorin ”annan” att uppdragsbeskrivning finns samt reglemente för patientråd.

Styrande dokument inom Region Norrbotten där civilsamhället finns med

Nedan ges exempel på skrivningar i de styrande dokumenten inom Region Norrbotten där civilsamhällets olika organisationer är viktiga i arbetet. Utöver dessa finns fler planer och strategier där civilsamhällets insatser är viktiga i arbetet men som inte lyfts fram här, exempelvis Norrbottens innovationsstrategi 2019 - 2030 och strategi för samisk hälso- och sjukvård som bidrar till en god hälsa och en vård på lika villkor för samer 2020 - 2030.

- ***Strategiska planen (Regionfullmäktige)* 2019 – 2021**
  Regionfullmäktige har i den strategiska planen och i sina policyer angett inriktningar som är styrande och ska beaktas i alla perspektiv vid planering och genomförande av regionens verksamheter. I den strategiska planen fastställs de strategiska målen. I den strategiska planen beskrivs vikten av civilsamhällets roll som en del av välfärdssamhället: Ett starkt och levande civilsamhälle skapas av kvinnor och män och är viktigt för människors livsvillkor. Civilsamhället har förut utvecklat insatser som sedan blivit en del av välfärdssamhället. Den sociala ekonomin kan spela en betydande roll för deltagande, egenmakt och arbetstillfällen. I Norrbotten finns det fortfarande personer som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. För att nyttja allas förmåga för att stärka länets tillväxt ska Region Norrbotten stimulera till att fler arbetsintegrerade sociala företag startas. Mer formaliserade former av samverkan mellan Region Norrbotten och civilsamhället behöver utvecklas.

- ***Regionstyrelsens plan* 2019 - 2021**
  Den strategiska planen konkretiseras i regionstyrelsens plan med framgångsfaktorer och styrmått. Genom att utveckla och formalisera en systematisk samverkan med civilsamhället kan fler människor delta i samhällsutvecklingen och hitta meningsfulla sammanhang.

- ***Regionala utvecklingsnämndens plan* 2020 - 2022**
  I den regionala utvecklingsnämndens plan framgår under det strategiska målet ett brett, starkt näringsliv och civilsamhälle: civilsamhället är en viktig part i samhällsutvecklingen. Region Norrbotten utvecklar formaliserade former för samverkan med civilsamhället för att fler människor ska kunna delta i samhällsutvecklingen och bidra till att lösa de utmaningar vi står inför. Det engagemang som finns i det civilsamhället är av stor vikt för både enskilda norrbottningar, olika grupper och för hela samhällsekonomin. Samverkan mellan Region Norrbotten och civilsamhället bygger på en gemensam överenskommelse om principer för samverkan och en regional handlingsplan för ett långsiktigt, hållbart arbete. Alla delar i Region Norrbottens verksamheter som har behov av samverkan med civilsamhället involveras, till exempel folkhälsa, hälsa och sjukvård, kultur, näringsliv, samhälls-byggnad, upphandling med flera.

- ***Regional utvecklingsstrategi* 2030**
  Ett starkt och levande civilsamhälle är grundläggande för människors livsvillkor. Det engagemang som finns i det civilsamhället är av stor vikt för enskilda norrbottningar, olika grupper och för hela samhällsekonomin. Ett starkt civilsamhälle i Norrbotten bidrar dels till att skapa nytänkande lösningar för våra samhällsutmaningar, dels till att möjliggöra hållbar tillväxt och ett rikt kultur- och fritidsliv. För att åstadkomma detta behöver samverkan mellan civilsamhället och offentlig sektor utvecklas. Förslag till åtgärder:
  - att formalisera och systematisera samverkan och samhandling mellan civilsamhället och offentlig sektor, genom överenskommelser på lokal och regional nivå.
  - öka representation från civilsamhället vid framtagande av kommunala och regionala strategier.
  - skapa förutsättningar för det civilsamhället att bedriva verksamhet och utvecklas i hela länet.

  https://www.norrbotten.se/sv/Utveckling-och-tillvaxt/Regional-utveckling-och-framtid/Regionalt-utvecklingsuppdrag/Regional-utvecklingsstrategi/

- ***Folkhälsostrategin* 2018 – 2026**
  I folkhälsostrategin synliggörs civilsamhället som en viktiga i folkhälsoarbetet: Civilsamhället har en lång tradition av att bidra till samhällsutveckling. Sektorn är en stark bärare av att bygga socialt kapital och bidra till välfärd och demokrati. Organisationerna i civilsamhället genererar integration, inkludering, attraktivitet, fysisk aktivitet, innovationer, utveckling och uthållig tillväxt i ett brett perspektiv. Den sociala ekonomin främjar också entreprenörskap, lokal utveckling och sysselsättning - allt viktiga byggstenar för god folkhälsa. Civilsamhället skapar ”livet mellan husen” och bygger den sociala infrastrukturen.
  https://www.norrbotten.se/sv/Utveckling-och-tillvaxt/Folkhalsa/Norrbottens-folkhalsostrategi/

- ***Funktionshinderpolitisk policy 2020 -***
  Policyns inriktning är att tydliggöra och förstärka funktionsnedsättningsperspektivet till att vara en naturlig del inom Region Norrbottens samtliga verksamheter. En funktionshindersrapport har arbetats fram tillsammans med tjänstepersoner och representanter från patient- och brukarorganisationer samt medborgare och ligger till grund för denna policy. Arbetet har inneburit gemensamma dialoger, kunskapsinhämtning samt kunskapsutbyte.
  https://www.norrbotten.se/publika/lg/verk/Kansli/Lfu/2020/Bilagor/RF%20200421/Funktionshinderpolitisk%20policy.pdf

  För mer information om Regionens styrande dokument:
  https://www.norrbotten.se/sv/Demokrati-och-insyn/Sa-styrs-landstinget/

FRÅGA 3: Ange exempel på Region Norrbottens samverkan med civilsamhället

Inkomna svar presenteras nedan:

- ***Folkhälsa**:* Idag sker samverkan exempelvis med Norrbottens Idrottsförbund kring fysisk aktivitet på recept. Civilsamhället är viktiga i arbetet med HBTQ och jämställdhet och olika föreningar deltar genom inspel inför planerade aktiviteter, som medarrangör, driver social mötesplats för unga HBTQ personer (RFSL), föreläsningar och kunskapshöjande insatser (Rättighetscentrum Norrbotten). Civilsamhällets organisationer bidrar även inom området med expertstöd vid genomläsning av rapporter, vid utveckling av utbildningar om maskulinitetsfrågor (Män för kärlek) och jämställdhet.

- ***Hälso- och sjukvård:*** Region Norrbotten erbjuder hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser genom hela livet, akut omhändertagande vid olycksfall eller sjukdom samt kvalificerade bedömningar och behandlingar vid hälsocentraler, medicinska och psykiatriska kliniker. Verksamheten bedrivs huvudsakligen vid Sunderby sjukhus och länets 28 hälsocentraler.

  Vägen till framtidens hälsa och vård år 2035 - För att aktivt möta utmaningarna har en strategi tagits fram. Målet är en hälso- och sjukvård som arbetar hälsofrämjande och ser patienten som en aktiv partner. Digitalisering och samverkan med övriga samhällsaktörer är centrala aspekter när den nya välfärden formas. Hälso- och sjukvården står inför en omställning att leverera vård på nya sätt där patientens behov är i centrum.

  Röda Korsets behandlingscenter - Region Norrbotten har tillsammans med Region Västerbotten upprättat ett idéburet offentligt partnerskap för behandling av krigs- och tortyrskadade. Arbete pågår just nu att förnya överenskommelsen.

  Entrévärdar på Sunderby Sjukhus - socialt arbetskooperativ som erbjuder patienter ledsagning.

  Frivillig Resurs grupp (FRG)- Enskilda hälsocentraler har viss samverkan med civilsamhället och bland annat FRG som är kopplat till kommunernas krisberedskapsorganisation. Det kan handla om exempelvis stöd vid influensavaccinering. Civilförsvarsförbundet tillhandahåller bland annat utbildning av FRG resurser.

- ***Regional utveckling:*** I början av 2019 signerades en överenskommelse mellan Region Norrbotten, Riksteatern Norrbotten och Riksteatern**.** Syftet är att utifrån parternas uppdrag och utvecklings-områden tillsammans utveckla arbetssätt för att stärka nationella minoriteters och samiska urfolkets scenkonst samt främja möjligheten för samiska och tornedalska teatrar att verka regionalt och nationellt.

  Regionala folkbildningsrådet – här sker samverkan mellan Region Norrbotten och folkbildningen kontinuerligt där representanter för de två parterna diskuterar gemensamma frågor. En del av arbetet med folkbildningen handlar om att utveckla en modell för dialog och samverkan med folkbildningen. Med anledning av bland annat civilsamhällets ökade betydelse har *Norrbottens bildningsförbund* och Region Norrbotten beslutat att ingå en överenskommelse som bland annat ska synliggöra och stärka folkbildningens roll i det regionala utvecklingsarbetet.

Strukturbild för Norrbotten - handlar om att knyta samman den regionala utvecklingsstrategin, kommunernas översiktsplaner och andra regionala planeringsaktörers arbete inom fysisk planering. Till samverkansöverenskommelsen behövs referensgrupper som är viktiga att samråda med för en god samhällsplanering, bland annat civilsamhällets aktörer.

Positionspapper - Genom en gemensam positionering och ett positionspapper har de fyra nordligaste regionerna, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland/Härjedalen, under 2019 tagit ytterligare ett gemensamt steg för fortsatt utveckling för att stärka det professionella kulturlivets roll och position som tillväxtfaktor i norra Sverige. Satsningen innebär att utveckla samverkan med Sametinget, samiska kulturinstitutioner samt civilsamhället inom området samt att verka för samiska scener och främja insatser för den samiska kulturen, satsningar inom den kulturella och kreativa näringar i norra Sverige bland annat genom att stärka inkubatorer och kreativa kluster i norra Sverige samt arrangörsfrämjande åtgärder.

Digiby - Syftet med projektet är att, i bred samverkan mellan Region Norrbotten, Norrbottens alla kommuner och Luleå tekniska universitet, genomföra pilottester för att öka kunskapen om och tillämpningen av digitaliseringens möjligheter för serviceutveckling i gles och landsbygder. Projektägare är Luleå tekniska universitet och pilottesterna kommer att genomföras i samverkan med kommuner och regionala aktörer som Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten, Coompanion och ”Hela Sverige ska leva”. Projektet kommer att pågå till och med juni 2021.

Kultursamlande verksamhet för tornedalningar, kväner och lantalaiset - en satsning med start hösten 2020 med det övergripande målet att ta fram förslag på hur en kultursamlande verksamhet för dessa grupper kan utformas och planeras. Projektet kommer bland annat att arbeta med att identifiera samverkanspartners samt att ta fram hållbara strukturer kring samverkan och den fortsatta verksamhetens innehåll, styrning och organisering. Allt arbete sker av och i samverkan med civilsamhällets aktörer främst inom minoritetsområdet.

För fler exempel på samverkan se kartläggningsunderlag för Regin Norrbotten.

7. 3 LÄNSTYRELSEN NORRBOTTEN

Nedan presenteras de enkätsvar som kommit in från 10 svarande verksamheter om hur deras samverkan ser ut idag med civilsamhället i Norrbotten. Även svar som kommit in via personliga intervjuer finns med här under vissa avsnitt.

Följande avdelningar och enheter har deltagit: Avdelningarna näringsliv (Internationalisering och tillväxt, landsbygd, samhällsplanering och kulturmiljö), Avdelning miljö (Fält, naturmiljö, naturresurs och rennäring, naturskydd), Avdelning samhälle (Djurskydd och veterinär, miljöskydd, samhällsskydd, social hållbarhet), Länsledning (Staben), Upphandling.

FRÅGA 1: Hur samverkar ni med olika aktörer inom civilsamhället idag?

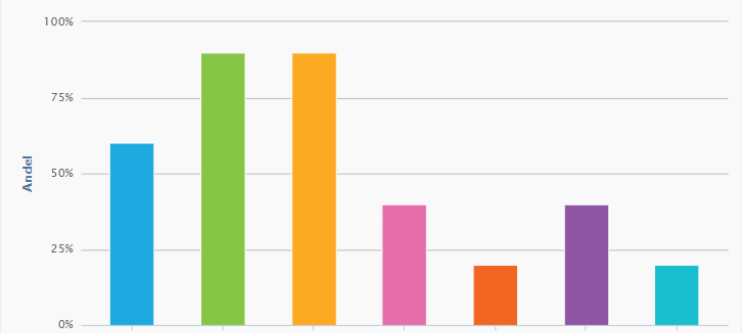

#	Svar	Responser	Andel
	Delger, delges information via utskick, annons e t c	6	60 %
	Deltar i gemensamma dialoger, diskussioner	9	90 %
	Deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk, forum	9	90 %
	Deltar i gemensamma projekt, uppdrag	4	40 %
	Inköp, upphandling av tjänster, produkter	2	20 %
	Ger ekonomiskt stöd, bidrag	4	40 %
	Annan...	2	20 %

Annan...:

granskar och i prövar beslut	VIA KOMMUNER

Kommentar:

- Nio av 10 svarande uppger att samverkan med civilsamhället främst sker i gemensamma dialoger, diskussioner samt i gemensamt arbete i arbetsgrupper, nätverk och forum.
- Fyra av 10 svarande uppger att de deltar i gemensamma projekt och sex av 10 svarande uppger att de delger information och annonsering till civilsamhället.
- Fyra av 10 svarande uppger att de arbetar med att fördela bidrag till civilsamhället.
- Två av 10 svarande uppger att de är involverade i upphandling av tjänster och produkter från civilsamhället.
- Diagrammet visar även att två av 10 svarande arbetar med att granska och pröva beslut som berör civilsamhället samt att kommunerna är viktiga ingångar för att nå ut till civilsamhället.

FRÅGA 2: Finns samverkan med civilsamhället med i något/några av era styrdokument?

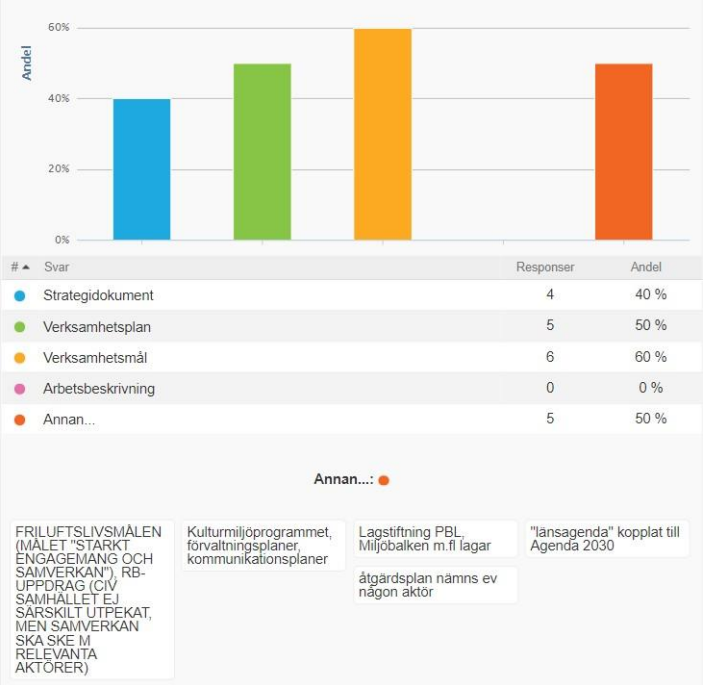

Kommentar:

- Resultatet visar att sex av 10 svarande uppger att samverkan med civilsamhället finns med i verksamhetsmål.
- Fem av 10 svarande uppger att samverkan med civilsamhället finns med i verksamhetsplan och annan exempelvis friluftslivsmålen, kulturmiljöprogrammet, lagstiftning (ex. miljöbalken), åtgärdsplaner samt länsagendan (se kort beskrivning av dessa nedan).
- Fyra av 10 uppger att samverkan med civilsamhället finns med i strategidokument.
- Noll av 10 svarande uppger att samverkan finns med i arbetsbeskrivning.

Styrande dokument inom Länsstyrelsen Norrbotten där civilsamhället finns med

Nedan ges exempel på skrivningar i de styrande dokumenten inom Länsstyrelsen Norrbotten där civilsamhällets olika organisationer är viktiga i arbetet. Utöver dessa finns fler planer och strategier där civilsamhällets insatser är viktiga i arbetet men som inte lyfts fram här.

- ***Länsstyrelseinstruktion 2 §: Länsstyrelsens uppdrag (SOU 2004:14)***
  Enligt Länsstyrelseinstruktionen ska Länsstyrelsen:

  1. verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

  2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

  3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet genom att underrätta regeringen om det som är särskilt viktigt att ha vetskap om och händelser som inträffat i länet.

  4. inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, här utgör de idéburna organisationerna en viktig del.

  5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

- ***Länsstyrelsen Norrbottens regleringsbrev för 2020***
  Här framgår det särskilt några uppdrag som berör civilsamhället:

  - *EU/ESS medborgare* - Länsstyrelsen Norrbotten ansvarar för regionala kompetensutvecklings-insatser i frågor som rör utsatta EU/EES-medborgare, riktade mot myndigheter, kommuner och de av det civilsamhällets organisationer som möter målgruppen. Civilsamhället har varit med och bidragit i utbildningssammanhang och till arbetet med lägesbilder.

  - *Hedersrelaterat våld* - Länsstyrelsen Norrbotten ska förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, inom detta område sker samverkan med civilsamhället. Kvinnojourer, länsföreningar för kvinno-/ och tjejjourer samt Brottsofferjouren är föreningar som samverkar inom sakområdet.

  - *Tidiga insatser för asylsökande* - tidiga insatser för asylsökande ska främja asylsökande personers framtida etablering i Sverige genom en meningsfull sysselsättning under asyltiden. Länsstyrelsen Norrbotten beslutar om bidrag för insatserna och samordnar länets arbete. Civilsamhällets olika aktörer inom området har en viktig roll i detta arbete.

  - *Förvaltning av världsarvet Laponia* – Länsstyrelsen Norrbotten ska med 1 520 000 kronor delfinansiera föreningen Laponiatjuottjudus för förvaltningen av världsarvet Laponia enligt Laponiaförordningen (2011:840).

Vidare finns fler uppdrag där Länsstyrelsen Norrbotten beskriver vikten av samverkan med civilsamhället. Det gäller exempelvis:

- ***Länsagenda kopplat till agenda 2030***
  Regeringen har gett flertalet statliga myndigheter i uppdrag att arbeta med Agenda 2030. För Länsstyrelsen Norrbotten innebär det bland annat att långsiktigt arbeta för att målen i Agenda 2030 nås i samverkan med länets aktörer, bland annat civilsamhället. Sprida information om arbetet med Agenda 2030 i länet samt bidra till genomförandet av Agenda 2030 i länet.

- ***Kulturmiljöprogrammet 2010-2020***
  Myndigheter och civilsamhället kan genom samverkan utveckla kulturmiljöer utifrån sin olika roller och uppdrag, samverkan ger möjlighet till dialog och förankring samt delat ansvar.

- ***Friluftslivsmålen beslutades av regeringen 2012***
  I friluftsmålet ”starkt engagemang och samverkan för friluftslivet” lyfts vikten av att skapa ökat engagemang, intresse och förståelse för friluftsliv som en nyckelfaktor för att friluftslivet ska öka. Inom Svenskt Friluftsliv finns 26 organisationer och totalt cirka 1,6 miljoner medlemmar. Riksdagen har starkt betonat värdet av de insatser som ideella föreningar bidrar med som en viktig del av demokratin och samhällsutvecklingen.

FRÅGA 3: Ange exempel på Länsstyrelsen Norrbottens samverkan med civilsamhället

Inkomna svar presenteras nedan:

- ***Social hållbarhet*:** Flertalet uppdrag finns i enheten inom folkhälsa, integration, jämställdhet, föräldrastöd. Exempel på samverkan och dialoger inom social hållbarhet:

  Inom arbetet med Norrbottens folkhälsostrategi och regional handlingsplan med 118 åtgärder som beskriver på vilket sätt de samverkande aktörerna kommer att bidra till att folkhälsostrategin verkställs. Civilsamhället har deltagit i dialogerna/tankesmedjor och remissförfarandet, bland annat har Samforma och Norrbottens Idrottsförbund deltagit i arbetet.

  TIA-nätverket (tidiga insatser för asylsökande) - är ett "löst sammansatt" nätverk av aktörer inom integrationsområdet som anordnar TIA-aktiviteter - med eller utan finansiering från Länsstyrelsen Norrbotten. De anordnar nätverksträffar ett par gånger per år. Uppdraget innebär att Länsstyrelsen Norrbotten ska samverka med och stärka civilsamhällets roll.

  Mänskliga rättigheter och barnrätt - uppdragen innehåller inte någon specifik hänvisning till civilsamhället. Båda uppdragen handlar, kortfattat, om att säkerställa att Länsstyrelsen Norrbotten som myndighet lever upp till sina åtaganden på området, samt att samverka med andra myndigheter och ge stöd till kommuner och regioner för att säkerställa tillämpningen av Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter generellt, och specifikt Barnkonventionen. Samverkanspartners inom civilsamhället inom detta område är organisationer som har bra kunskap inom området som exempelvis Rädda Barnen och Rättighetscentrum. Samarbete sker exempelvis kring arrangemang som barnrättsdagarna.

- ***Samhällsskydd**:* Länets strategier för samverkan vid samhällsstörningar är under revidering och arbetet beräknas bli klart i slutet på 2021. Utvecklingen av pågående pandemi är avgörande för huruvida arbetet kan slutföras enligt plan. Strategierna är att betrakta som stöd för hur länets aktörer ska samverka i händelse av kris eller krig och berör allt från samverkan på högre nivåer med myndighets- och kommunchefer ner till arbetsgrupper och nätverk på handläggarnivå. Bland aktörerna finns också representation från ett antal frivilligorganisationer såsom Civilförsvarsförbundet, Röda Korset och Svenska kyrkan. Under 2019 har Länsstyrelsen Norrbotten utarbetat överenskommelser/avtal med två frivilliga försvarsorganisationer. Överenskommelserna/avtalen med Försvarsutbildarna Miljö och hälsa och MTE Norrbotten (Frivilliga automobilkåren och Bilkåren i samarbete) är tänkta som en möjlighet till regionala resursförstärkningar i händelse av större kriser eller krig. Ett arbete med att vidareutveckla dessa samarbeten och med andra frivilligorganisationer pågår.

- ***Friluftsliv:*** regional tankesmedja genomförs en gång per år för att diskutera olika tema-områden. *Regionala tankesmedjan* anordnas varje år för att diskutera olika teman inom området. Föreningar som deltar är exempelvis Friluftsfrämjandet, Naturskyddsföreningen, Svenska turistföreningen samt enskilda studieförbund.

- ***Kulturmiljö:*** arbetar framförallt med bidrag och stöd till civilsamhället, samverkan och dialog i nätverk för kulturreservat. Exempelvis så sker samverkan inom länets världsarvsarbete genom samverkan i förvaltningsråd, vid bidragsgivning, projektverksamhet, tillsyn med mera. Berörda aktörer är i detta fall främst hembygds- och/eller intresseföreningar eller byautvecklingsgrupper. Samverkan och dialoger sker även kring länets kulturreservat, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen samt bidrag från kulturmiljövårdsanslaget.

- ***Naturresurs och rennäring**:* arbetar främst med att främja rennäringens utveckling, bland annat genom att stödja utvecklingsprojekt och bevaka rennäringens intressen i samhälls- och miljöplaneringen. Länsstyrelsen Norrbotten ser även till att rennäringens utövare tar hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen. I Jämtland, Västerbotten och Norrbottens län finns *Rennärings-delegationer* med 7 ledamöter, varav tre ska vara rennäringsutövare. Samverkansaktörer är framför allt samebyar, jägarorganisationer, övriga föreningar inom området och de vanligaste formerna för samverkan är deltagande i gemensamma arbetsgrupper, projekt och dialoger. Bidrag fördelas till viltvård och älgskyttebanor samt genomförande av projekt för att främja viltvård, älgförvaltning, ripinventering samt jakt allmänt.

- ***Landshövdingen leder och deltar i flertalet partnerskap, delegationer och nätverk (2020)***
  Några exempel presenteras nedan:
    - Länspartnerskapet leds av landshövdingen och träffas fyra-fem gånger per år. Syftet är att kraftsamla kring dagsaktuella frågor men även kring strategiska hållbarhetsfrågor, exempelvis initiativ med koppling till Agenda 2030. Svenska kyrkans stift deltar i Länspartnerskapet.
    - Ordförande i Hushållningssällskapets förvaltningsutskott
    - Projektet integration och tillväxt i Norrbotten där civilsamhällets aktörer deltar
    - Laponiatjuottjudus, en ideell förening som förvaltar världsarvet Laponia
    - Stiftelsen Norrbottens läns arbetsstugor.

- ***Agenda 2030***: genom att systematiskt och återkommande anknyta till agendan sprider Länsstyrelsen Norrbotten information och verkar också för att målen nås. Ett viktigt steg var den *avsiktsförklaring* som tecknades under hösten 2018. Länsstyrelsen Norrbotten, Region Norrbotten, länets kommuner samt Svenska Kyrkan har enats om att genom samarbete och samverkan, med respekt för varandras uppdrag och verksamhet, tillsammans och var för sig bidra till genomförandet av agendan. En gemensam beredning med Region Norrbotten och kommunerna för att utbyta erfarenheter och delge varandra pågående mötesplanering på en övergripande eller tematisk nivå har initierats.

8. RESULTAT – SAMVERKAN MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR

Här nedan presenteras de möjligheter och utmaningar som parterna tagit upp för stärkt framtida samverkan. Resultatet presenteras utifrån olika identifierade områden som framkommit i kartläggningen:

- Önskan, behov av stärkt samverkan mellan parterna
- Dialoger, mötesplatser
- Kunskapshöjning
- Information och kommunikation
- Samverkan, arbetssätt, stödformer
- Interna strukturer
- Utveckling av samverkan

8. 1 CIVILSAMHÄLLET

Nedan presenteras resultatet, från 17 svarande via enkäter och tre svarande via personliga intervju, om vilka möjligheter och utmaningar de ser för stärkt framtida samverkan med främst offentlig sektor på regional nivå, Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.

Önskan, behov av stärkt samverkan mellan parterna

Ett måste för vår verksamhet. Vi är beroende av varandra för att skapa ett starkt civilsamhälle

Möjligheter:

- Jag ser många samverkansmöjligheter. Kan utökas väsentligt!
- Det finns jättestora möjligheter genom att använda resurser, kompetens och tid, lokaler med mera tillsammans.
- Vi får ett större helhetsperspektiv och kan synliggöra länet och dess satsningar på riksnivå om vi samordnar oss.
- Vi får tillgång till resurser, nätverk - våra föreningar finns över hela Region Norrbotten och hela landet.
- SÖK Samverkan projektet har synliggjort oss, överenskommelsen är viktig.

Utmaningar:

- Avtalet överenskommelsen är en utmaning – hur ska det fungera praktiskt.

Dialoger, mötesplatser

Möjligheter:

- Regelbundna dialoger och träffar är viktiga, de kan ske digitalt eller fysiskt.
- Att vi blir inbjudna till konferenser och att seminarier som arrangeras som har ett brett perspektiv på civilsamhället.
- Involvering ökar medvetenheten och engagemanget i stort vilket är betydelsefullt på ett regionalt och nationellt plan.
- Ser inga problem, bara möjligheter att genom stärkt dialog förbättra tillvaron för våra brukare.

Utmaningar:

- Vi har inte tid och pengar för att delta, vad får vi tillbaka.
- Tidig dialog viktig – exempelvis vid förändring av verksamhetsbidrag.
- Vi saknar träffar med regionen. Var har många brukare som inte har det bra!
- Vi väntar på att få kallelse till en träff!
- Saknar överblick över vilka nätverk eller rum för samverkan som finns i nuläget. Deltar gärna.
- Vi har inte pengar att ordna egna arrangemang.

Kunskapshöjning

Möjligheter:

- Ökad kunskap om civilsamhället hos civilsamhället själva och offentliga parter.
- Vi kan bidra med utbildningsinsatser.
- Ökad kunskap om socialt företagande och vårt rådgivningsarbete.
- Vi vill ha ökade kunskaper om de globala målen, Agenda 2030.
- Ökad kunskap om samverkansmöjligheter med Länsstyrelsen Norrbotten.
- Kometensplattform för civilsamhället – lyckat exempel - stort behov, efterfrågan på kunskaper.
- Öka kunskapen om varandra.

Utmaningar:

- Okunskap leder till bristande förståelse för varandras roller och förutsättningar.
- Låg kunskap hos tjänstepersoner och politik vilket gör att man inte möts på jämbördig nivå. Kan inte våra frågor.
- Synen på civilsamhället ”de som jobbar med de som de är synd om”.

Information och kommunikation

Möjligheter:

- Bättre, mer, tydligare information om vilka idéburna organisationer som finns i länet och deras verksamheter.
- Informera om vilka stöd som finns och vilken samverkan som de offentliga vill ha med oss.
- Offentlig sektor kan hjälpa till att sprida information om de idéburna organisationerna, genom tillgång till nätverk, mötesplatser.

Utmaningar:

- Saknas tydliga ingångar till det offentliga, kan en kontaktperson eller koordinator guida t e x vid bidragsansökningar.

Samverkan, arbetssätt, stödformer

Möjligheter:

- Ser gärna offentlig sektor som initiativtagare! Besöker verksamhet, bjuder in till samverkan.
- Vill vara delaktig i beslutsrummen.
- Vi bidrar till att sprida kunskap om barnkonventionen och lyfter barnens röster via rapporter och utbildningar.
- Vi kan genomföra gemensamma utbildningsinsatser, ensamhetsprojekt med mera.
- Oftare prova konkreta utvecklingsidéer med handläggare.

- Inarbetade kontakter fungerar.
- Vår verksamhet är en länk till alla lokala verksamheter i länet, vi kan delta i diskussioner och arrangemang.
- Önskar stöd vid ansökningsförfarande, projektskrivarstugor.

Utmaningar:

- Utmanande regelverk hos de offentliga, svårt för oss att passa in. Krav sammanfaller inte med våra.
- Civilsamhället är i behov av att finansiera sin verksamhet och bidragen är viktiga.
- Besparingar ett hot!
- Ofta orimliga administrativa krav, ska skötas ideellt från hemmadatorn.
- En akut utmaning är om vi finns kvar efter Corona.
- Otydliga strukturer, personbaserat, kortsiktigt.
- Ojämna maktförhållanden.
- Långa beslutsprocesser, bristande tid hos regionen.
- Att arbetet inte är grundat i strukturer utan att det bygger på enstakapersoners drivkraft och vilja.
- Projekt – vi vill göra det, men hinner inte, kan inte genomföra det fullt ut. Projekt– liten frihet.
- Intressemotsättningar, olika perspektiv kan utmana självständigheten.
- Långsiktighet kring bidrag.

Interna strukturer

Möjligheter:

- Samverkan behöver byggas på strukturer och rutiner, parterna behöver utveckla kunskaper och stärka dialogerna för hur detta ska bli bra.

Utmaningar:

- Liten organisation med ideellt arbetande styrelse.

Utveckling av samverkan

Möjligheter:

- Diskussion hur vi kan samverka på lokal nivå.
- Samverkan kan öka även mellan idéburna organisationer, Samforma spelar en viktig roll här.
- Hur kan vi fånga nya former av engagemang i samhället, ungas engagemang till exempel.
- Kan vi utveckla finansieringsmöjligheterna, testa nya samverkansformer, testa i liten skala.
- Vi måste också hämta kunskap från får omvärld för att utveckla samverkan

Utmaningar:

- Civilsamhället saknas i vissa sammanhang på regional nivå, exempelvis i Agenda 2030 och innovationsarbetet.

8.2 REGION NORRBOTTEN

Nedan presenteras de svar som kommit fram, från ca 50 personliga intervjuer med tjänstepersoner och ledning inom Region Norrbotten samt 10 enkäter från olika verksamheter, om vilka möjligheter och utmaningar de ser för stärkt framtida samverkan med civilsamhället i Norrbotten.

Önskan, behov av samverkan mellan parterna

Möjligheter:

- Vad gäller behov av samverkan med civilsamhället så har medarbetare inom Region Norrbotten uttryckt att behov av samverkan och dialog med civilsamhället finns inom flera områden, inom regional utveckling, folkhälsoarbete som hälsofrämjande insatser kopplat till hälso- och sjukvård.

- Behov finns av en årlig mötesplats för samtal, kunskapsspridning och dialog.

- Folkhälsocentrum uttrycker ett konstant behov av samverkan med civilsamhället, särskilt för att veta att rätt insatser genomförs utifrån målgruppens behov. Behov finns att stärka samverkan med civilsamhället bland annat inom en satsning på äldre genom exempelvis utveckling av hälsoguider. I folkhälsostrategin uttrycks även att behovet av att samarbete med det civilsamhället för en god och jämlik hälsa bör stärkas.

- Vidare har medarbetare inom Region Norrbotten uttryckt ett behov av att stärka de hälsofrämjande insatser och att infrastruktur för hur vi ska hålla oss friska utformas. I detta exempel framstår det som viktigt att hitta samverkan mellan olika enheter inom Region Norrbotten som möjligtvis inte tidigare har samverkat på tjänstepersonsnivå på detta sätt tidigare. Ett förslag till insats har tagits fram för hälsofrämjande insatser i bland annat östra kommunerna. Här föreslås stärkt dialog mellan enheter inom Region Norrbotten där hälsocentraler, kulturenheten inom regional utveckling, folkhälsocentrum samt upphandlingsenheten ingår. En pilotinsats möjliggör utforskande av nya arbetssätt och partnerskap och genom att upphandlingsenheten deltar säkerställs att insatser genomförs inom ramen för befintlig lagstiftning.

- Intresse finns även för att undersöka hur samverkan inom välfärden skulle kunna ta uttryck samt stärkt dialog om de samhällsutmaningarna och de samhällsförändringar vi ser inom olika områden.

- Stärka omvärldskoll och kunskapen om behov och utmaningar som finns.

Utmaningar:

- Vi tror vi vet vad en specifik målgrupp behöver men vet vi verkligen det? Behovsanalyser och medborgardialoger är viktiga för att kunna utveckla verksamhet och insatser.
- Hur når vi de unga?
- Tids- och resursbrist är en utmaning för de flesta aktörerna.

Dialoger, mötesplatser

Möjligheter:

- Civilsamhället känner till och kan nå ut till målgruppen, viktigt med stärkt dialog.
- Kan vi skapa dialog och kunskapshöjning kring den samhällsomställning vi befinner oss i, genom lärande mötesplatser exempelvis.
- Det är viktigt att förstå och få till ett jämlikt möte, vad innebär det?

Utmaningar:

- Inom Region Norrbotten uttrycker man att det finns svårigheter med att samla civilsamhället, det kan handla om att man upplever att olika civilsamhällesorganisationer inte har möjlighet att delta vid arrangemang på grund av brist på personal eller ekonomiska resurser.
- Viktigt att bygga bron mellan offentlig sektor och civilsamhället i form av dialog, kunskapshöjande och mötesplatser för att förstå varandra bättre och minska glappet.
- Resurs- och tidsbrist, det finns inte tid för resor till olika sammankomster på grund av långa avstånd i länet. Ersättning till föreningar är också en viktig fråga.
- Viktigt med bra balans i dialogen, ibland hamnar fokus på resurser vilket kan försvåra en dialog.
- Vad innebär begreppet jämlikt möte – dialog och kunskapshöjning behövs för att öka förståelsen kring vad detta innebär i praktiken och vad som förväntas av partnerna för att uppnå detta. Ytterligare ett exempel är att föra dialog kring hur inspel från civilsamhället tas tillvara i offentlig sektor.

Kunskapshöjning

Möjligheter:

- En formaliserad samverkan kan bidra till att lättare sprida och synliggöras det som görs i länet samt att få kunskap från civilsamhället om deras behov. Önskan finns att bjuda in nya civilsamhällesorganisationer som berör en specifik verksamhet.

Utmaningar:

- Kunskapshöjning behövs om civilsamhällets roll och bidrag gärna genom konkreta exempel.
- Ökad förståelse och kunskap om vilka kontaktvägar som finns för att nå det regionala och lokala civilsamhället och när man tar kontakt med vilken nivå. Detta handlar om civilsamhällets uppbyggnad på lokal, regional och nationell nivå och hur samspelet mellan nivåerna ser ut.
- Inom Region Norrbottenupplever flertalet medarbetare att kunskapen behöver höjas om idéburet offentligt partnerskap och upphandlingsrutiner kring det.

Information och kommunikation

Utmaningar:

- Utmaningar i samverkan är ofta av praktisk karaktär, exempelvis svårigheter att sprida information, det är viktigt att se möjligheterna med digitalisering och digital teknik för att öka inkludering och mångfald bland deltagande aktörer. Förpackning av information och att hinna förklara vad man gör för någonting är ytterligare en utmaning på grund av tidsbrist.

- Man uttrycker även en svårighet med att nå ut med information om sin verksamhet och att civilsamhället når ut till målgrupper som Region Norrbottenkan ha svårt att nå fram till.

Samverkan, arbetssätt och stödformer

Möjligheter:

- En bra intern samordning och samverkan uttrycks som en framgångsfaktor i en extern samverkan.
- Om vi utgår ifrån och inkluderar människan i samhället så finns genomförandekraft i samverkan med civilsamhället. Det är viktigt att få med det perspektivet i överenskommelsen.
- I det omställningsarbetet som sker inom Region Norrbotten, exempelvis med nära vård, är det civilsamhället viktigt. Skulle man kunna samtala om omställningen/nära vård/hälsofrämjande insatser i studiecirkelform? Folkbildande och hälsofrämjande insatser.
- De upparbetade kontaktnäten som Region Norrbottenhar med civilsamhället fungerar bra men flertalet är sporadiska och behovsstyrda, exempelvis samarrangemang eller vid strategiarbete.
  Det finns intresse inom Region Norrbotten att utöka, formalisera och stärka samverkan inom området hälsofrämjande insatser.
- Hur ser kommunernas deltagande ut, viktigt att få med kommunerna.
- Civilsamhället utgör grunden i den kulturella infrastrukturen och är avgörande för tillgång och utövande av kultur (exempelvis inom konstområdet)
- Intresse finns att tillsammans med kulturen, folkhälsa och hälsocentraler arbete med konkreta insatser inom det hälsofrämjande området (nära vård).
- Behov finns av en årlig mötesplats för samtal, kunskapsspridning och dialog.
- Agenda 2030 arbetet är viktigt, kan vi arbete gemensamt med det.
- Behov och önskemål är att stärka samverkan med civilsamhället inom området barnkonventionen.
- Arbete pågår tillsammans med samiskt resurscentrum med att öka kulturförståelsen om samiska levnadsvillkor inom vården, dialog med organisationer som verkar inom området är viktigt.

Utmaningar:

- Stuprörstänkande och att dialoger inte sker på relevant nivå för en specifik fråga.
- Brist på kommunikation mellan enheterna uttrycks som utmaningar i samverkan.
- Region Norrbotten behöver även öka sin kunskap om arbete med volontärer.
- Olika synsätt, svårt med förståelse mellan olika aktörer, legala förutsättningar saknas ibland.
- Tidsbrist är en utmaning för samverkan.

Interna strukturer

Möjligheter:

- En intern samordningsfunktion för civilsamhällesfrågor som koordinerar arbetet med civilsamhällesfrågor och fungerar som en kontakt gentemot överenskommelsen.

Utmaningar:

- I intervjuerna framgår, som nämnts tidigare, om vikten av intern samordning kring civilsamhällesfrågorna inom Region Norrbotten. Det finns en utmaning i att lyckas med att samverka i frågor som potentiellt kan beröra många verksamheter inom Regionen. Finns inte en intern samordning blir det svårare att verka i en extern samverkan såsom överenskommelsen.

Utveckling av samverkan

Möjligheter:

- Önskemål finns att utveckla samverkan inom välfärdsområdet men även inom strukturbildsarbetet där arbete pågår med samordnad regional samhällsplanering.
- Agenda 2030 och Regional förnyelse - är ett samverkansprojekt mellan Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten och Luleå tekniska universitet för att öka kunskaperna om Norrbottens förutsättningar och behov som ska leda till att stärka länets förutsättningar i viktiga regionala tillväxt- och utvecklingsfrågor. Rapporter som tas fram inom Regional förnyelse utgör viktiga beslutsunderlag i det regionala tillväxtarbetet i Norrbotten. En förstudie har genomförts för att ta fram en kunskapsöversikt av såväl länets utmaningar som områden där Norrbotten kan bidra till arbetet med
- Agenda 2030 arbetet är viktigt, kan vi arbete gemensamt med det.
- Behov och önskemål är att stärka samverkan med civilsamhället inom området barnkonventionen.
- Inom Region Norrbotten uttrycks även behovet av att stärka samarbetet med civilsamhället inom krisberedskap och samhällsskyddsområdet, detta arbete behöver ske tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten samt kommunerna.
- Bland annat ska en ny kulturplan tas fram och här är civilsamhället en viktig sektor att samråda och föra dialog med. Arbetet med den regionala utvecklingsstrategin fortsätter och för att nå framgång inom exempelvis området attraktiva livsmiljöer med mera, är dialog med samt insatser inom civilsamhället viktigt.

Utmaningar:

- Var finns unga människor med i arbetet, detta är en utmaning, involvera barn och unga i processerna.
- Samverkan vid samhällsstörning behöver ses över samt lagstiftning kring detta.

8.3 LÄNSSTYRELSEN NORRBOTTEN

Nedan presenteras de svar som kommit fram, från ca 50 personliga intervjuer med tjänstepersoner och ledning inom Länsstyrelsen Norrbotten samt 10 enkäter från olika verksamheter, om vilka möjligheter och utmaningar de ser för stärkt framtida samverkan med civilsamhället i Norrbotten.

Önskan, behov av stärkt samverkan mellan parterna

Inom bland annat följande områden har svarande och de tjänstepersoner som intervjuats uttryckt ett behov av dialog och samverkan med civilsamhället:

Möjligheter:

- *Nära mat/landsbygdsenheten* - hur kopplas nära mat till säkerhetspolitiska frågor som tillgång till vatten, mat, energi vid samhällsstörning. Hur vill/ kan civilsamhället jobba vidare inom detta område?

- *Samhällsskydd* - Ett behov är att se över inom vilka delar de frivilliga försvarsorganisationerna och ideella organisationer kommer in i krisarbete (viss lagstiftning försvårar användandet av frivilliga vid kriser, försäkringar och ersättningsfrågor), var behoven finns och var dialog behöver stärkas upp. Det handlar också om att identifiera tillgängliga resurser inom civilsamhället samt inom vilka områden frivilligresurser behövs. Behov finns också att föra dialog kring civilsamhällets självständighet och roll vid samhällsstörning. Röda Korset och Civilförsvarsförbundet en allt viktigare roll nationellt. Viktigt med dialog kring hur det offentliga ska förhålla sig till civilsamhällets självständighet och oberoende i samverkan.

- *Samhällsplanering* (strukturbild Norrbotten) - en dialog har påbörjats kring sociala aspekter i samhällsplanering. I dessa dialoger önskar man representation från civilsamhället.

- *Friluftsliv* - regional samverkan kring bevaring av vandringsleder är ett samverkansinitiativ mellan Länsstyrelsen Norrbotten och Region Norrbotten. I dagsläget är det ofta lokala föreningar och eldsjälar som håller lederna i skick. Det finns ett behov av att identifiera vilka idéburna organisationer som ska ingå i nätverk. Inom friluftslivsområdet finns ett behov av att komma i kontakt med lokala föreningar i kommunerna till exempel byaföreningar, lokala idrottsföreningar, föreningar inom integrationsområdet som når målgruppen nya svenskar, föreningar som arbetar inom folkhälsa samt nätverk som når barn och unga exempelvis genom skolan.

- *Staben/länsledning* - samtal på residenset är ett forum där olika representanter träffas regelbundet för samtal kring dagsaktuella och strategiska frågor för länet. Det finns önskemål om att hitta en bred representation från civilsamhället till dessa forum, beroende på tema.

- *Agenda 2030,* hitta sätt för gemensam dialog och kunskapshöjning.

Utmaningar:

- *Samhällsskydd* - Det är en utmaning för kommunerna att få kontakt med civilsamhälles-organisationerna då representation från specifika organisationer ser olika ut inom olika kommuner. Tydlighet behövs kring hur långt civilsamhällets uppdrag sträcker sig.

- Ökad samverkan med civilsamhället skulle med stor sannolikhet kunna utökas och skapa större acceptans för inom myndighetens olika arbete men det kräver ekonomiska medel och resurser för det.

Dialoger, mötesplatser

Möjligheter:

- I dagsläget pågår flertalet dialoger inom olika arbetsgrupper, nätverk, projekt och andra uppdrag som berör civilsamhället. Flertalet tjänstepersoner uttrycker att man vill utveckla formerna för dialog samt för att identifiera nya kontaktvägar och hitta till nya målgrupper som man traditionellt inte når ut till. En möjlighet är att se över på vilket sätt Länsstyrelsen Norrbotten kan arbeta med civilsamhället på ett representativt sätt på övergripande nivå. En frågeställning och medskick till kartläggningen är hur Länsstyrelsen Norrbotten kan organisera sig så att dialog sker med en bredd av civilsamhällesaktörer med olika perspektiv.

Utmaningar:

- Hur kan vi organisera oss för att föra en dialog med en bredd av civilsamhällesorganisationer?
- Vem för talan och får representera inom överenskommelsen.
- Mötesplatser saknas.

Kunskapshöjning

Möjligheter:

- Möjlighet till gemensamt lärande mellan alla parter som kan ge mervärde inom flertalet områden.
- Stärkt kunskap om våra olika förutsättningar, uppdrag och roller medför möjligheter att mötas i samverkan på nya sätt.
- Länsstyrelsen Norrbotten skulle kunna bidra med förståelse kring lagkrav, exempelvis inom området nationella minoriteter.

Utmaningar:

- Kunskapshöjning behöver ske kring civilsamhällets definition, olika roller och uppdrag. Det offentliga och civilsamhället har olika förutsättningar, olika styrning, dynamik och så vidare.
- Ökad kunskap om civilsamhällets roll i demokratiutvecklingen.
- Mer kunskap behövs om Samforma som parasollorganisation och deras roll i överenskommelsen.
- Vilka föreningar finns, var finns de, vad kan de bidra med och vilka olika sakområden jobbar de med.
- Ökad kunskap behövs om metoder för samverkan med civilsamhället samt inom vilka områden samverkan behöver ske för att vi ska uppfylla målen.

Information och kommunikation

Möjligheter:

- Det blir lättare att nå ut till nya målgrupper och föreningar och förhoppningsvis kan information om pågående aktiviteter spridas bredare.

Utmaningar:

- Några av de intervjuade lyfter vikten av att nå nya målgrupper och föreningar, att nå ut med information om exempelvis pågående aktiviteter, satsningar, utlysningar och information om verksamheten till rätt målgrupp, nya målgrupper och nya föreningar.
- En del frågor är komplexa och det är viktigt att skapa förutsättningarna för att dialog kring de komplexa frågorna. Behövs enklare kommunikation om olika sakområden eller behövs gemensam kunskapshöjning i olika sakområden.

Samverkan, arbetssätt, stödformer

Möjligheter:

- Det är viktigt och bra att stärka samverkan med civilsamhället utifrån ett demokratiskt perspektiv.
- Civilsamhället är en självklar samverkanspart inom folkhälsoarbetet, arbetet med naturreservat (exploatering och bevaring), turistnäringen med mera.
- Samforma har en viktig funktion som dialogpartner.

Utmaningar:

- I intervjuerna har det framkommit om svårigheten att förstå hur civilsamhällets organisering ser ut på regional och lokal nivå. Om en civilsamhällesorganisation har både lokala och regionala organisationer krävs det mycket arbete med att ta reda på vilka lokalföreningar som finns och i vilka kommuner de finns. Hur kan vi samordna oss på bättre sätt.
- Medarbetare uttrycker att bara inom Länsstyrelsen Norrbotten finns många samverkans- och dialogforum och det är en utmaning att hålla reda på dessa olika sammanhang, det blir fler och fler möten. Det är viktigt att hitta effektivare sätt att samverka både internt och externt.
- Det är en utmaning att nå ut till socio. -ekonomiskt svaga grupper, kan vi lära av varandra, hitta nya arbetssätt samt bidra med kontaktnät.
- Inom projektstödsfördelning har Länsstyrelsen Norrbotten strikta regler att förhålla sig till och stöd ska fördelas till föreningar som vilar på demokratisk grund. Vad händer när en förening inte ”sköter sig” och hur förhåller vi oss till ställningstaganden där vi inte har ett gemensamt förhållningssätt.

Interna strukturer

Möjligheter:

- Upphandlingsenheten tar emot beställningar från enheterna och behöver få in en beställning eller intresseförfrågan för att kunna jobba vidare med att utveckla nya partnerskap. Upphandlingsenheten skickar med frågan till enheterna på Länsstyrelsen Norrbotten om vilka enheter som kan ha störst behov och nytta av att se över möjligheter till nya former av partnerskap. Det finns behov av kunskapshöjning för att bättre förstå olika former av partnerskap och vilka möjligheter som finns juridiskt och praktiskt. Upphandlingsenheten tycker det är en bra idé att prova ett pilotprojekt i mindre skala antingen inom Länsstyrelsen Norrbotten eller inom samverkansöverenskommelsen tillsammans med parterna.

Utmaningar:

- Vid intervjuerna har det även framkommit att få medarbetare inom Länsstyrelsen Norrbotten har förfrågningar till upphandlingsenheten om idéburet offentligt partnerskap, endast enstaka avtal finns idag och det är främst avtal och inte IOP (idéburet offentligt partnerskap) som tecknas. Idéburet offentligt partnerskap behöver tecknas inom områden där civilsamhället kan bidra med sina värden och där marknaden inte kan bidra.
- Idag deltar medarbetare i så många samverkanssammanhang, både internt och extern, dessa sammanhang skapar ”bubblor” överallt, det blir ofta samma människor fast i olika sammanhang, det blir en ansträngdhet och bidrar till en upplevelse av tidsbrist. Kan vi arbeta smartare och effektivare med intern och extern samverkan.
- Även inom en enskild enhet sker dialog och samverkan med civilsamhället på olika sätt men bara där finns begränsat med insyn i pågående arbete. Bra att börja med att synliggöra vad som sker inom enheterna för att sedan samla oss bredare inom Länsstyrelsen Norrbotten. Detta underlättar sedan den externa samverkan.
- Samverkan med civilsamhället skulle kunna utökas men kräver ekonomiska resurser för att kunna ha personal som arbetar med en sådan insats.

Utveckling av samverkan

Möjligheter:

- *Integration* - Inom integrationsområdet finns möjlighet att samverka inom samhällsorientering tillsammans med civilsamhället och kommuner. Civilsamhället är en viktig del av ett flexibelt mottagande, arbetet med att stärka mottagandet i länet fortsätter.

- *Mänskliga rättigheter* - Arbetet med utsatta EU-medborgare och ESS-medborgare, kartläggning har genomförts inom kommunerna om nuläget vad gäller människohandel, sexuellt utnyttjande, prostitution etcetera. Svenska kyrkan arbetar med frågan, hur kan vi stärka det arbetet.
- Inom kris- och samhällsstörning finns intresse att se över möjligheter till samverkan, exempelvis vad gäller att se över behov och tillgängliga resurser inom civilsamhället, arbetet med frivilligresurser.

Utmaningar:

- *Kris och samhällsstörning* - Hur möjliggör vi ett snabbare igångsättande av frivilligresurser. Viss lagstiftning försvårar användande av frivilla vid kriser. Inom samhällsskyddsarbetet har kommunerna ett lokalt ansvar, det är en utmaning för kommunerna att få kontakt med civilsamhällesorganisationerna då representation från specifika organisationer ser olika ut inom olika kommuner. Tydlighet behövs kring hur långt civilsamhällets uppdrag sträcker sig. Det är viktigt att tänka kring försäkringar och ersättningsfrågor. Exempelvis får Röda Korset och Civilförsvarsförbundet en allt viktigare roll nationellt. Viktigt med dialog kring hur det offentliga ska förhålla sig till civilsamhällets självständighet och oberoende i samverkan.

- *Nå nya målgrupper, föreningar* - Att nå ut med information om verksamheten till rätt målgrupper. Vi når ut till de föreningar som jobbar inom samma sakområde men i arbetet med att nya målgrupper och föreningar inom sakområden som tangerar det egna uppdraget blir det svårare, det saknas strukturer och kontakter för det. Det är även svårt att nå ut till de rätta kontaktnäten inom civilsamhället samt nya målgrupper.

- En svårighet är när uppdrag berör flera sakområden och målgrupper, exempelvis friluftsliv, integration och folkhälsa, hur kan vi jobba tillsammans på ett sätt som ger synergieffekter för flera områden?

- *Organisering civilsamhälle på regional och lokal nivå*- Om en civilsamhällesorganisation har både lokala och regionala organisationer innebär det mycket arbete med att ta reda på vilka lokalföreningar som finns och i vilka kommuner de finns. Hur vill de föreningarna bli kontaktade, lokalt eller regionalt? Viktigt med ett effektivt arbetssätt. Det är svårt att nå ut till de mindre och lokala föreningarna exempelvis byaföreningar.

- *Integration* - Inom integrationsområdet är det initiala mottagandet viktigt, i takt med att kommunerna får mindre resurser och drar ner på insatser kvarstår behoven hos målgruppen att guida, lotsa in i samhället, språk, arbete, lära sig om samhället samt komma in i civilsamhället. Hur jobbar vi tillsammans med det.

9. SUMMERANDE SLUTSATSER

Slutsatser är presenterade utifrån det kartläggningsunderlag som är insamlat i denna övergripande nulägesanalys, det är inte ett heltäckande underlag av den samverkan som sker mellan parterna.

9.1 SLUTSATSER SAMVERKAN IDAG

Samverkansformer

Informationsutbyte, deltagande i gemensamma diskussioner, forum samt deltagande i gemensamma arbetsgrupper och nätverk – det är de vanligaste formerna av samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor utifrån samtliga parters svar. Ungefär hälften av de svarande i respektive organisationer angav denna typ av samverkan emellan sig.

Ekonomiskt bidrag och stöd – var den mest förekommande samverkansrelationen mellan civilsamhället och Region Norrbotten utifrån de idéburna organisationernas svar. 11 av 17 angav att de fick ekonomist stöd eller bidrag från Region Norrbotten. Fyra av 17 angav att de fick ekonomiskt stöd eller bidrag från Länsstyrelsen Norrbotten.

Projekt, uppdrag - samverkan i olika projekt och uppdrag är relativt väl förekommande mellan Region Norrbotten och civilsamhället, sju av 10 enheter inom Region Norrbotten angav att de samverkade med civilsamhället i ett projekt eller gemensamt uppdrag. Bland de svarande i civilsamhället angav nio av 17 att de deltog i projekt eller gemensamt uppdrag med Region Norrbotten. Samverkan i projekt och uppdrag var mindre förekommande mellan Länsstyrelsen Norrbotten och civilsamhället. Fyra av 10 svarande enheter angav denna typ av samverkan. Av de svarande i civilsamhället angav två av 17 denna typ av samverkan.

Serviceproducent – Två av 10 svarande enheter inom Länsstyrelsen Norrbotten angav att de samverkade med civilsamhället i rollen som serviceproducent. Noll av 10 svarande enheter inom Region Norrbottens angav att de samverkade med civilsamhället som serviceproducent. Tre av de 17 idéburna organisationerna som svarade på enkäten angav att de levererade tjänster eller produkter till Länsstyrelsen Norrbotten respektive Region Norrbotten.

Med hänsyn till att detta underlag är begränsat kan man ändå konstatera att ekonomiskt bidrag och stöd är en framträdande och viktig samverkansform för de idéburna organisationerna, särskilt i relationen till Region Norrbotten. Det som kan vara värt att notera här är de idéburna organisationernas roll som serviceproducent, leverantör av tjänster och produkter. Även om Region Norrbottens svarande inte anger denna samverkan här vet vi att den finns. Men den utgör inte någon särskilt framträdande samverkansform hos någon av de offentliga parterna. Här kan det finnas vissa utvecklingsmöjligheter i samverkansrelationerna.

Man kan också konstatera att det redan idag sker mycket samverkan mellan de offentliga parterna och civilsamhället, men det kan utvecklas ännu mer.

Samverkansparter och samverkansområden

Av de 20 tillfrågade idéburna organisationerna svarade 18 att de samverkade med Region Norrbotten och 11 att de samverkade med Länsstyrelsen Norrbotten. Länsstyrelsen Norrbottens uppdrag ser annorlunda ut än Region Norrbottens vilket såklart även påverkar hur samverkan ser ut mellan olika aktörer. Länsstyrelsen Norrbotten samverkar inom vissa uppdrag via kommunerna i länet och med civilsamhället på lokal nivå, exempelvis sker det ofta med de organisationer som ingår i frivilligorganisationerna. Även inom Region Norrbotten sker samverkan med kommuner och indirekt den lokala nivån av civilsamhället exempelvis inom folkhälsofrågor.

11 av 20 organisationer har tagit upp att de samverkar med Länsstyrelsen Norrbotten. Det finns en väl utvecklad samverkan med civilsamhället inom exempelvis social hållbarhet såsom minoritetsfrågor, integration, utsatta grupper, inom kulturmiljö med flera enheter.

18 av 20 organisationer har tagit upp att de samverkar med Region Norrbotten. Flera enheter inom Region Norrbotten ger stöd till civilsamhället. Den regionala avdelningen står för en stor del av det ekonomiska stödet, till exempel i form av projektstöd, kulturstöd, föreningsstöd och stipendier. Samverkan sker framför allt inom folkhälsa, kompetensförsörjning, kultur och regional utveckling.

Både Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten samverkar med flera av Samformas medlemsorganisationer som är paraplyorganisationer i länet, till exempel RF-SISU, Rädda barnen, Röda Korset, Svenska kyrkan, Hela Sverige Ska Leva, Coompanion, Norrbottens folkbildningsförbund med flera. Ett antal idéburna organisationer som inte har någon regional organisation som företräder dem är dock viktiga samverkanspartners för Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten, till exempel kvinnojourer och tjejjourernas verksamhet.

Civilsamhället samverkar med många olika offentliga aktörer förutom Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten. Vanligast är kommunerna men även Arbetsförmedlingen och universitet anges. Samverkan sker också med offentliga aktörer på nationell nivå, t e x olika finansiärer. Samverkan mellan olika idéburna organisationer är också vanligt förekommande. Samverkan inom den egna idéburna organisationen sker också på regional, nationell och internationell nivå i de mer etablerade organisationerna.

Flera samverkanskonstellationer med många olika aktörer i samverkan är vanligt förekommande, ofta deltar Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten i gemensamma samverkansgrupper eller projekt tillsammans med olika idéburna organisationer och även andra aktörer.

Samverkan i styrdokument

Såväl de offentliga parterna som de idéburna organisationerna anger att de till en viss omfattning har med samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor i sina styrdokument. Större delen av de svarande anger att samverkan finns med i deras strategiplan eller verksamhetsplan och verksamhetsmål. Ett fåtal har samverkan med i alla styrdokument. Flera svarande hänvisar även till andra styrande dokument såsom lagstiftning, länsagenda, reglementen och så vidare.

Här finns en viss risk att den svarande inte har full inblick i de skrivelser som finns med i enhetens eller verksamhetens styrdokument, vilket i sig är viktig information om skrivelser inte når fram till en verksam person i organisationen. Det som är framträdande i denna kartläggning är att samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor endast finns med hos ett fåtal enheter och organisationer i deras arbetsbeskrivningar. Här finns utvecklingsmöjligheter hos samtliga parter, samt att skapa den röda tråden i de olika styrdokumenten.

9.2 SLUTSATSER AV MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR FÖR STÄRKT SAMVERKAN

Nedan presenteras slutsatser utifrån identifierade områden för möjligheter och utmaningar som parterna tagit upp för stärkt framtida samverkan.

Önskan, behov av stärkt samverkan mellan parterna

Vid flertalet intervjuer som genomförts inom SÖK Samverkan projektets kartläggning framgår att de flesta anser att samverkan är ett måste och svaren visar också att viljan finns att utveckla och stärka samverkan mellan varandra. Samverkan sker redan idag inom många områden mellan civilsamhället och den offentliga sektorns parter. Region Norrbottens svarande har uttryckt en vilja och ser också behov av att öka samverkan inom exempelvis hälsofrämjande insatser och hälso- och sjukvården.

Det finns generellt sett en syn bland svaranden att vi står mitt i stora samhällsutmaningar och samhällsförändringar och att vi gemensamt bättre kan och behöver identifiera och förstå den komplexitet som finns i samhället idag. Svaranden uttrycker även att vi behöver hitta nya arbetssätt tillsammans för att möta dessa utmaningar och hantera komplexiteten. Tillsammans kan man nå fler målgrupper med rätt insatser. Länsstyrelsens svarande ser också behov av gemensamma lösningar på samhällspolitiska frågor, tillgång till mat, vatten, energi och även samhällsberedskap, de globala målen kommer också in här och de lyfter frågan hur man kan hitta en bred representation av civilsamhället i olika forum.

Samtliga parter tar upp att samverkan behöver utvecklas inom flera områden och att inkluderingen av aktörer som inte tidigare har deltagit behöver få möjlighet att delta. Behov finns av en mer formaliserad samverkan där spelreglerna förtydligas hur vi praktiskt ska arbeta för att olika insatser ska få bästa effekt i samhället. Man behöver även fundera över vem som för talan, vem som får möjlighet att föra talan och representera inom överenskommelsen och att det finns ett medvetet och synligt tillvägagångssätt kring detta.

Dialoger, mötesplatser

Samtliga parter tar upp att återkommande dialoger är viktiga och centrala för att utveckla samverkan. Det handlar bland annat om att skapa dialogforum för att dela kunskap med varandra, lära känna varandra och varandras organisationer men också för att tillsammans kunna utveckla samverkan och partnerskap och att förstå vad detta innebär.

Civilsamhällets svarande tar upp att tidig dialog är viktigt, kontinuerliga dialoger bygger tillit och skapar engagemang. Region Norrbottens svarande tar upp betydelsen av ett jämlikt möte, men vad innebär det?

Att föra dialog kräver även resurser och tid och det är viktigt att arbetet prioriteras inom den egna organisationen då många har fullt upp med ”befintliga” arbetsuppgifter. En utmaning som svarande från civilsamhället tar upp är just brist på tid och även pengar för att medverka vid olika dialoger. De har inte heller resurser att ordna egna mötesplatser. Behov finns att se över på vilken nivå dialoger förs och vilka som inkluderas och att utveckla nya och befintliga dialoger utifrån partnernas olika förutsättningar.

Kartläggningen visar också på den bredd och mängd av dialoger som förs inom olika verksamhetsområden, mellan verksamhetsområden och organisationer och ibland är det svårt att veta vilka forum och dialoger som sker bara inom sin egen verksamhet. Det uttrycks en önskan om att föra dialog mellan den offentliga sidan och en bredd av civilsamhällesorganisationer som kan synliggöra och beskriva olika perspektiv.

Kunskapshöjning

I kartläggningen anger de svarande att det finns brist på kunskaper om varandras organisationer, förutsättningar, styrning och organisatoriska logiker. De offentliga parterna behöver höja kunskapen om civilsamhällets roller i samhället, exempelvis i demokratiutvecklingen. Även internt inom civilsamhället finns behov av att stärka kunskapen om civilsamhället. Brist på kunskap skapar hinder för god och stärkt samverkan.

De svarande från offentlig sektor vill ha mer kunskap civilsamhället i Norrbotten, vilka föreningar som finns, var de finns och inom vilka områden de är verksamma. De efterfrågar också hur kontakt-vägarna och samspelet ser ut i civilsamhället på regional och lokal nivå. En mer formaliserad samverkan kan bidra till att öka denna kunskap.

Samtliga svarande tar också upp att ökad kunskap behövs i olika sakfrågor, till exempel om olika samverkansformer som kan utvecklas. Idéburet partnerskap (IOP) är ett område där ökad kunskap efterfrågas.

Flera av de svarande tar upp möjligheten till ökat lärande mellan varandra och viljan av att dela med sig av sin kunskap, respektive part besitter kunskaper inom många olika specialområden.

Information, kommunikation

De svarande från civilsamhället uppger att det är svårt att hitta in till de offentliga aktörerna och att etablerade kontakter och uppbyggda relationer är viktiga för att lyckas. En samlande kontakt efterfrågas inom det offentliga som kan fungerar som en kontaktväg in, exempelvis när det gäller bidragsansökningar. De vill ha tydligare information om olika samverkansmöjligheter från den offentliga sektorn och hjälp med att synliggöra de idéburna organisationer som finns i länet. Det kan ske genom att skapa olika mötesplatser eller kanske ett föreningsregister.

Svarande från Länsstyrelsen Norrbotten och Region Norrbotten tar upp svårigheter med att identifiera de idéburna organisationer som bör involveras om relationerna inte finns. Inom det egna verksamhetsområdet finns ofta kontaktnäten, det är svårare att nå föreningar som tangerar verksamhetsområdet, det kan också gälla nya målgrupper och föreningar. Återkommande dialoger bidrar till att minimera dessa kommunikationsutmaningar.

Det är även viktigt att fundera över hur kommunikationen ser ut gentemot civilsamhället och vilka förväntningar som skapas via kommunikationen. Region Norrbottens svarande anger att på grund av tidsbrist hinner man inte alltid paketera information om exempelvis olika aktiviteter som sker som kan spridas i civilsamhällets kanaler till olika målgrupper. Det är dock en styrka att gå via de idéburna organisationerna till grupper som annars kan vara svåra att nå. Inom detta område kan informations- och kommunikationskanalerna utvecklas för att minimera utmaningarna, både internt inom respektive organisation och externt mellan parterna.

Samverkan, arbetssätt, stödformer

Bland de svarande framkommer det att en önskan om stärkt samverkan mellan parterna handlar om att tillvarata tillgängliga resurser som finns i samhället. Resurser är också en bristvara hos parterna – vi måste jobba smartare och hitta nya arbetssätt för att hitta gemensamma vinster.

Civilsamhällets svarande se gärna att de offentliga parterna är initiativtagare, men vill vara delaktiga i beslutrummen. Paraplyorganisationerna är en länk till de lokala organisationerna och kan delta i arrangemang och diskussioner. Civilsamhället kan bidra med kunskap inom sin expertområden till exempel i olika utbildningsinsatser.

Civilsamhällets svarande lyfter att relationer är viktiga, mycket är personbundet i kontakterna med de offentliga, strukturerna är otydliga och kan kännas kortsiktiga. Det är långa beslutsprocesser och tiden är knapp hos handläggarna. De upplever de offentligas regelverk som utmanande och ibland fungerar de inte tillsammans med den idéburna organisationens egna regelverk, omfattande administration kan också vara utmanande. Det är ojämna maktförhållanden. Bidragen är viktiga och en oro finns för minskat stöd. De önskar mer hjälp i olika ansökningsförfaranden och mer vilja från det offentliga att våga testa olika idéer.

Region Norrbottens svarande lyfter den genomförandekraft som finns i samverkan med civilsamhället, i det omställningsarbete som Region Norrbotten är inne i nu är samverkan med civilsamhället viktig, exempelvis inom nära vård, folkhälsa, folkbildning och regional utveckling. De vill också få med kommunerna här. De utmaningar som tas upp är olika synsätt och förståelsen mellan olika aktörer, legala förutsättningar och tidsbristen som finns i alla organisationer.

Länsstyrelsen Norrbottens svarande lyfter vikten av samverkan med civilsamhället utifrån ett demokratiskt perspektiv och ser dem som självklara samverkanspartners i exempelvis folkhälso-arbetet, turistnäringen och så vidare. De lyfter också Samforma som en viktig dialogpartner. Svårigheter i samverkan är att förstå civilsamhällets organisering på lokal och regional nivå. Det finns också många olika befintliga forum att hålla reda på, det måste bli effektivare att samverka.

Intern struktur, förankring

Extern samverkan underlättas av god intern samverkan, samordning och dialog. Civilsamhällets svarande lyfter utmaningen att de ofta är små och resurssvaga och har svårt att vara överallt samtidigt, det behövs rutiner, god planering och även kunskap om var och ens förutsättningar i samverkan.

Regionens svarande lyfter ett önskemål om en intern samordningsfunktion för civilsamhällesfrågor, men att det finns en utmaning att samverka kring frågor som berör flera verksamheter inom Region Norrbotten. För att utveckla en stärkt samverkan måste också de interna styr- och rutin/policy-dokumenten och processerna stödja ett sådant arbete.

Länsstyrelsen Norrbottens svarande tar exempelvis upp de interna rutinerna kring upphandlings-enhetens utvecklingsarbete. Det behöver komma en beställning på detta från enheterna för att utveckla nya partnerskap, det finns också risker med dessa samverkansformer. Länsstyrelsen Norrbotten tar upp utmaningar med att olika verksamheter hamnar i ”sina bubblor” både internt och externt, här skulle man behöva jobba smartare. Länsstyrelsen Norrbottens svarande tar också upp behovet av ekonomiska resurser internt som ett hinder för att utveckla samverkan vidare med civilsamhället.

Utveckla samverkan

I kartläggningsunderlaget framkommer utmaningar i samverkan mellan parterna kopplat till bristande förståelse för varandras verksamheter, men också möjligheter i de olikheter och bidrag till samhället som finns inom respektive organisation.

Flera av de idéburna organisationerna samverkar också på den lokala nivån med exempelvis kommunerna, även Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten samverkar med kommuner och lokala företrädare av olika slag. Svarande från såväl civilsamhälle som offentlig sektor lyfter att det därför är viktigt att denna nivå finns med på något sätt i den utvecklade samverkan mellan parterna på den regionala nivån. Den lokala nivån får konsekvenser på parternas arbetssätt och det finns också ett lärande att ta del av här från den lokala nivån. Det kan till exempel vara olika former av lokala överenskommelseprocesser som nu pågår i flera kommuner i Norrbotten.

Dagens samhälle och organisationer befinner sig i en snabbt föränderlig omvärld, detta skapar krav på förändringsbenägenhet, flexibilitet och förnyelse. De övergripande samhällsutmaningarna (exempelvis integration, växande sociala klyftor, arbetslöshet, åldrande befolkning med mera) som behöver lösas är ofta komplexa och föränderliga vilket också kräver gemensamma och nytänkande insatser från många olika människor och organisationer. Civilsamhällets svarande ser möjligheter i en ökad samverkan även mellan de idéburna organisationerna, där Samforma får en viktig roll.

Civilsamhällets svarande lyfter också vikten av att ha med de ungas engagemang, även regionens svarande tar upp behovet att få med barn och unga i samhällsutvecklingen. De digitala möjligheterna kan tas tillvara här, det kan vara ett sätt att fånga upp de unga i samhällsfrågorna eller att nya innovativa former av dialoger skapas.

Flera av de svarande visar vilja att testa och prova nytt i samverkan och det finns en förståelse för att vissa utmaningar kräver nya lösningar. Civilsamhället lyfter behovet av att utveckla finansierings-formerna och även hitta nya sätt att finansiera sin verksamhet på.

Från civilsamhället tar man också upp behovet och en önskan om en gemensam kunskapshöjning inom Agenda 2030 för att i större utsträckning tillsammans kunna arbeta med de globala hållbarhets-målen. Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten är med i samverkansprojektet Agenda 2030 och regional förnyelse där utvecklad samverkan med civilsamhället kan ske. I detta sammanhang framgår det även som viktigt att Agenda 2030 arbetet i länet, exempelvis länsagendan 2030 och avsiktsförklaringen, kopplas till arbetet inom överenskommelsen.

Länsstyrelsen Norrbottens svarande lyfter integrationsområdet och arbetet med mänskliga rättigheter där samverkan kan utvecklas med civilsamhället. Ett annat område som både Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbottens svarande tar upp är en önskan om en utvecklad sam-verkan vid samhällsstörning och kris, där man önskar få tillstånd ett snabbare igångsättande av frivilligresurser, men det finns utmaningar här med kontaktvägar, lagstiftning, ersättningar och så vidare. De idéburna organisationernas självständighet är viktigt att ta hänsyn till här också samt ansvar och roller.

Regionens svaranden vill också se en utvecklad samverkan med civilsamhället inom välfärdsområdet och även inom regional samhällsplanering.

9.3 JÄMFÖRANDE SLUTSATSER MED TIDIGARE KARTLÄGGNINGAR

Denna kartläggning har identifierat olika möjligheter, utmaningar och utvecklingsområden för att stärka samverkan mellan parterna. Det finns många likheter i de slutsatser som kommit fram i detta underlag som även lyfts fram i de två tidigare kartläggningarna av civilsamhället i Norrbotten som rapporten refererar till i inledningen i kapitel 4.4.

I rapporten ”*Norrbottens civilsamhälle i samtiden och framtiden*” lyfts behovet av stärkt samverkan fram och även civilsamhällets resursbrist av såväl ekonomiska som personella resurser som ett hinder för många idéburna organisationer att bedriva sin verksamhet fullt ut och risken finns att de kommer att försvinna.

Rapporten tar upp behovet av kunskapshöjning om sektorernas olika förutsättningar och inkluderar även den privata sektorn som en viktig samverkanspart. Rapporten pekar på de offentliga som initiativtagare och upprätthållare av samarbetet och att det är önskvärt att upprätta en regional överenskommelse i Norrbotten. Det bör också ske en regional samordning kring Agenda 2030 och att privat sektor tas med som en part här. En förbättrad överblick och långsiktiga finansieringslösningar behöver tas fram från offentlig och möjligen privat sektor till Norrbottens civilsamhälle och offentliga upphandlingar behöver ta mer social hänsyn och utveckla sina samverkansformer, t e x inom IOP.

Allmänna beredningens verksamhetsrapport 2017, tar upp behovet av långsiktig finansiering till civilsamhällets organisationer och även behovet av att hitta nya finansieringsalternativ. Kompetensutveckling behövs inom de idéburna organisationerna. Information och kommunikation tas upp som en utmaning och en väg in till de offentliga efterfrågas, civilsamhället vill ha hjälp med att synas och locka fler medlemmar. De vill bli lyssnade på och att deras kunskaper och erfarenheter tas tillvara.

Det som framkommit i dessa båda kartläggningar stämmer väl överens med det som presenterats i denna kartläggningsrapport. Mycket av de föreslagna aktiviteter och initiativ som kartläggningen i ”Norrbottens civilsamhälle i samtiden och framtiden” föreslår sker nu, exempelvis med framtagandet av en regional överenskommelse och kunskapshöjande insatser, även viss regional samordning kring Agenda 2030 arbetet sker nu.

De möjligheter och utmaningar som tas upp i denna kartläggning med förslag på olika åtgärder och aktiviteter är i många fall samstämmiga och i linje med båda dessa tidigare kartläggningar. Det enda som inte har berörts i samma omfattning i denna kartläggning är samverkan med det privata näringslivet. Eftersom de inte är en part i SÖK Samverkan projektet kan det te sig naturligt, dock är det en viktig sektor att ha med i det gemensamma arbetet med länets samhällsutmaningar.

10. DISKUSSION OCH FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Resultatet i kartläggningsrapporten och det kunskapsunderlag som kommit fram bör nyttjas i det fortsatta gemensamma överenskommelsearbetet med handlingsplanen som under 2021 bryts ner till en aktivitetsplan. Innehållet kan också komma till nytta inom respektive organisations egna utvecklingsarbete.

Här nedan lyfter här några särskilda områden som vi anser är viktiga att ta med sig i det fortsatta arbetet för att stärka samverkan mellan parterna.

Prioritera resurser till samverkan och utveckling av samverkan

En stor utmaning som samtliga parter tar upp är bristande tid och resurser, såväl personella som ekonomiska, för att utveckla samverkan och medverka i olika former av samverkansrelationer.
För att uppnå de vinster som utvecklade samverkansformer kan ge är det dock viktigt att prioritera resurser för detta utvecklingsarbete och även prioritera aktivt deltagande i olika samverkansformer. För civilsamhällets deltagande i utvecklingsarbetet av stärkt samverkan kan någon form av ekonomisk ersättning för detta arbete vara nödvändigt för att det arbetet ska kunna ske fullt ut. Digital medverkan bör också möjliggöras i ökad grad för ökat deltagande av civilsamhället i hela länet.

Involvera fler och mer

En utmaning som uppstår när fler ska involveras i verksamhetens olika delar är att det kan innebära förlängd ärendeberedning, handläggningstid och att politiska förslag får motstånd när olika viljor kolliderar. Det kan därför finnas ett naturligt motstånd att involvera fler i olika besluts- och planeringsprocesser. Långsiktigt är det dock viktigt att hitta samsyn och nyttja den kraft som finns hos samtliga parter för att nå ett gott resultat, det värnar om demokratin och medborgarinflytandet.

Tidig samverkan och dialog i styrdokumenten ner till den operativa nivån

Det kan uppstå revirtänkande från såväl den offentliga parten som den idéburna organisationen kring ansvarsområden och expertis. För att minska risken för detta är tidig dialog viktigt så att samsyn finns med redan i början av varje organisations strategiska planering, verksamhetsplanering och mål.
Då kan parterna tillsammans arbeta mot gemensamma mål och verksamhetens egna mål stärks av övriga parter snarare än att ”konkurrens” i vissa frågor uppstår. För att detta ska bli verklighet krävs att tidig och löpande samverkan finns med i varje organisations styrdokument, såväl i de strategiska dokumenten som ner till arbetsbeskrivningar där utförandet ska ske. Inte alltför sällan tappas fina ambitioner i strategiska dokument då de är okända för de som ska vara utförare av dem eller att de rätta förutsättningarna inte är skapade för de som ska realisera planerna. De enskilda individernas engagemang, kunskap och mandat för att utveckla och stärka relationer mellan olika aktörer har också stor betydelse för resultatet. Dessa förutsättningar kan organisationen påverka.

Bättre nyttjande av civilsamhällets resurser

Civilsamhällets olika roller är viktiga delar i samhället. I den här kartläggningen ser vi att det finns idéburna organisationer som inte känner sig sedda eller hörda och att de inte hittar in eller bjuds in till samverkan med det offentliga. Kanske är det de mindre etablerade organisationerna, som inte har byggt upp sitt nätverk eller sina relationer hos de offentliga parterna.

Vi ser också att organisationer som de offentliga parterna samverkar idag skulle kunna ***utveckla sin samverkan ytterligare***. Idag får några enbart emot ekonomiskt stöd men besitter viktig kunskap och bedriver sådana aktiviteter där utvecklad samverkan skulle kunna gagna båda parter och samhället i stort. Ett hinder kan vara när en organisation ingår i en paraplyorganisations verksamhet och inte själv företräder sin egen verksamhet fullt ut. Naturligtvis finns stora fördelar med att vara företrädd av en paraplyorganisation, exempelvis kan gemensamma frågor lyftas på ett annat sätt och organisationen blir representerad i fler forum.

I denna kartläggning framkom också att samverkan med ***civilsamhället som servicepartner*** inte var särskilt vanligt förekommande. Här tror vi att det finns potential till utvecklade samverkansrelationer. I flera skrivelser och diskussioner på bland annat nationell nivå förespråkas ett ökat deltagande av civilsamhället som serviceproducent som ett sätt att nyttja befintliga resurser och erbjuda fler valmöjligheter till medborgarna, exempelvis inom vård- och hälsa området. En utmaning som finns här är att befintliga upphandlingsregler och samverkansformer som kan vara ett hinder för att dessa relationer kommer tillstånd.

Öppna för innovativa arbetssätt

Det alltmer komplexa samhället med en snabb utvecklingstakt och snabba samhällsförändringar samtidigt som det finns bristande resurser inom såväl ekonomin som i tid ställer nya krav på flexibilitet, tankesätt och snabba handlingar. Vi anser att behovet av att hitta nya innovativa arbetssätt blir alltmer viktigt. Även att involvera fler medverkande aktörer för att hitta nya finansieringsalternativ, fånga upp nya arbetssätt och skapa nya samverkansformer för att gemensamt lösa samhällsutmaningar och skapa ett attraktivt Norrbotten.

KÄLLFÖRTECKNING

Harding, T. (2012). Framtidens civilsamhälle. Underlagsrapport 3 till framtidskommissionen.

Abrahamsson, H. (2016). Vår tids stora samhällsomdaning: En forskningsesså om politiskt ledarskap, social hållbarhet och medborgardialog.

Abrahamsson, H. (2015). Dialog och medskapande i vår tids stora samhällsomdaning. Utbildning & Lärande, 9(1), 20–41.

Montin, S., & Hedlund, G. (2009). Governance som interaktiv samhällsstyrning - gammalt eller nytt i forskning och politik? In S. Montin & G. Hedlund (Eds.), Governance på svenska (p. 210). Stockholm: Santerus Academic Press.

Polk, M. (Ed.). (2015). Co-producing Knowledge for Sustainable Cities: Joining Forces for Change. Routledge. Retrieved from https://www.routledge.com/products/9781138813618

Övriga kartläggningar, utredningar och underlag

Lindberg M. & Rönnbäck I. (2017) *Kartläggning Norrbottens civilsamhälle i samtiden och framtiden, 2017* https://www.samforma.se/wp-content/uploads/2020/09/norrbottens-civilsamhalle-kartlaggning-2017.pdf

Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting Skr. 20 Skr. 2008/09:207 https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2009/06/skr.-200809207/

Utredning Palett för ett stärkt civilsamhälle (2016), SOU 2016:13 https://www.regeringen.se/492b2d/contentassets/907a5e554a23428f9aef3c2d7221a2de/palett-for-ett-starkt-civilsamhalle-sou-2016_13.pdf

Regional förnyelse, https://www.norrbotten.se/sv/Utveckling-och-tillvaxt/Regional-utveckling-och-framtid/Ett-dynamiskt-naringsliv/Regional-fornyelse/

Regional utvecklingsstrategi 2030, https://www.norrbotten.se/sv/Utveckling-och-tillvaxt/Regional-utveckling-och-framtid/Regionalt-utvecklingsuppdrag/Regional-utvecklingsstrategi/

Agenda 2030 och Avsiktsförklaring

https://www.norrbotten.se/sv/Om-Region-Norrbotten/Press/Pressarkiv/Pressmeddelanden-2018/Region-Norrbotten-backar-de-globala-malen-for-en-hallbar-varld/

https://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/om-oss/vart-uppdrag/agenda-2030.html

1. Vilken organisation inom civilsamhället är du verksam inom?
2. VILKA aktörer/organisationer inom offentlig sektor (på regional nivå i första hand) samverkar du/ni med idag i verksamhetens uppdrag?

3. HUR samverkar du/ni med Region Norrbotten idag? Välj ett eller flera svar:
    - Delger, delges information via utskick, annons e t c
    - Deltar i gemensamma dialoger, diskussioner
    - Deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk, forum
      Deltar i gemensamma projekt, uppdrag
    - Inköp, upphandling av tjänster, produkter
    - Ger ekonomiskt stöd, bidrag
    - Annan typ av samverkan
    - Ingen samverkan sker idag
4. Utifrån ovan frågeställning, ange gärna kortfattat något/några EXEMPEL;

5. HUR samverkar du/ni med Länsstyrelsen Norrbotten idag? Välj ett eller flera svar:
    - Delger, delges information via utskick, annons e t c
    - Deltar i gemensamma dialoger, diskussioner
    - Deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk, forum
      Deltar i gemensamma projekt, uppdrag
    - Inköp, upphandling av tjänster, produkter
    - Ger ekonomiskt stöd, bidrag
    - Annan typ av samverkan
    - Ingen samverkan sker idag
6. Utifrån ovan frågeställning, ange gärna kortfattat något/några EXEMPEL;

7. Vilka möjligheter ser du/ni i er samverkan med offentlig sektor (region, länsstyrelse)?
8. Vilka utmaningar ser du/ni i er samverkan med offentlig sektor (region, länsstyrelse)?
9. Behöver du/ni höja er kunskap för att utveckla samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor, om ja vilken ny kunskap behövs i så fall?

10. Finns samverkan med offentlig sektor (Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten) med i något/några av era styrdokument? Välj ett eller flera svar:
    - Strategidokument
    - Verksamhetsplan
    - Verksamhetsmål
    - Arbetsbeskrivning
    - Annan

11. Övriga synpunkter eller information du/ni vill förmedla till denna kartläggning?
12. För vidare kontakt, lämna gärna namn och kontaktuppgifter nedan!

1. Vilken offentlig organisation är du verksam inom?
    - Region Norrbotten
    - Länsstyrelsen Norrbotten

2. Inom vilken verksamhet, enhet arbetar du?

3. VILKA aktörer/organisationer inom civilsamhället samverkar du/ni med idag i ditt/era uppdrag?

4. HUR samverkar du/ni med olika aktörer inom civilsamhället idag? Välj ett eller flera svar:
    - Delger, delges information via utskick, annons e t c
    - Deltar i gemensamma dialoger, diskussioner
    - Deltar i gemensamma arbetsgrupper, nätverk, forum
      Deltar i gemensamma projekt, uppdrag
    - Inköp, upphandling av tjänster, produkter
    - Ger ekonomiskt stöd, bidrag
    - Annan typ av samverkan
    - Ingen samverkan sker idag

5. Utifrån ovan frågeställning, ange gärna kortfattat något/några EXEMPEL;

6. Vilka möjligheter ser du/ni i er samverkan med civilsamhället idag?

7. Vilka utmaningar ser du/ni i er samverkan med civilsamhället?

8. Behöver du/ni höja er kunskap för att utveckla samverkan med civilsamhället, om ja vilken ny kunskap behövs i så fall?

9. Finns samverkan med civilsamhället med i något/några av era styrdokument?
   Välj ett eller flera svar:
    - Strategidokument
    - Verksamhetsplan
    - Verksamhetsmål
    - Arbetsbeskrivning
    - Annan

10. Övriga synpunkter eller information du/ni vill förmedla till denna kartläggning?

11. För vidare kontakt, lämna gärna namn och kontaktuppgifter nedan!